

શ્રી હર્ષપુષ્પામૃતં જ્ઞેન ગ્રંથમાલો
શાંતિપુરી-લાખાખાવળ (સૌરાષ્ટ્ર)

卐

મહેતા મગનલાલ ચત્રભુજ
શાક મારકેટ સામે—જામનગર.

x x x x x

વીર સંવત	વિક્રમ સંવત	સને
૨૪૮૧	૨૦૧૧	૧૯૫૫

આસો સુદ ૧૫ સોમવાર તા. ૩૧-૧૦-૫૫

* * * * *

—: મૂલ્ય : —

મુદ્રક નકલ રૂ. ૦-૧૨-૦ નકલ ૧૦૦ના રૂ. ૬૫-૦-૦

આવૃત્તિ પાંદેરી.

x x x x x

પ્રકાશકનું નિવેદન.

શ્રી હર્ષપુષ્પામૃત જૈન ગ્રંથમાલાની ઘણા વર્ગો પહેલાં શરૂઆત કરવામાં આવી છે, તેના પ્રથમ ગ્રંથાંક તરીકે પીર સંવત ૨૪૫૬ વિક્રમ સં. ૧૯૮૯ માં સ્વ. આચાર્ય દેવશ્રી સાગરાનંદસૂરીશ્વરજી મહારાજ એકલિત 'દીક્ષાનું સુંદર સ્વરૂપ' બહાર પડેલ, બાદ બીજા પણ ઘણા પ્રકાશનો બહાર પડ્યા છે. આ ગ્રંથ 'શ્રી લેખામૃત સંગ્રહ ભાગ પમે' યા 'જિનેન્દ્ર પૂજા' ગ્રંથમાલાના ૨૮ માં ગ્રંથાંક તરીકે બહાર પડે છે.

શ્રી લેખામૃત સંગ્રહના ૧ લા ભાગમાં જડવાદના જમાનામાં આગળ ધપતા જડવાદીઓ ધર્મનું કંઈક રહસ્ય ગામીને જડવાદથી પાછા હડે તેવા પ્રકારના ધર્મમાં સ્થિર રનારા લેખોનો સંગ્રહ હતો. જે લેખો 'શ્રી પીર શાસન' નામમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા હતા.

બીજા ભાગમાં પણ તથાગ્રકારના લેખોનો સંગ્રહ કરવામાં આવેલો છે.

ત્રીજા ભાગમાં દેવદ્રવ્ય સંબંધી 'પીર શાસન' માં છપાયેલ લેખો તથા 'કલ્યાણ' માં છપાયેલા લેખોનો સુંદર સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે.

ચોથા ભાગમાં દેવદ્રવ્ય સંબંધી ગ્રંથોત્તરોનો સંગ્રહ છે. 'મહાપીર શાસન' પાક્ષિક પત્રના પ્રથમ વર્ષના અંકોમાં

પ્રસ્તાવના.

અનાદિ અનંત સંસારચક્રમાં ગોથાં ખાતાં હોવાને મહાન પુન્યોદયે આ મનુષ્ય ભવ મલે છે એ મળેલા મનુષ્ય ભવની સાર્થકતા શ્રી વીતરાગ પરમાત્માઓની ભક્તિમાં છે. શ્રી વીતરાગ પરમાત્માઓએ જગતના હોવાને સુખી થવાનો રસ્તો એ બતાવ્યો છે.

તે તારક મહાપુરુષોની ભક્તિ-સેવા જે રીતે કરી શકાય છે એક તો તેઓશ્રીની આજ્ઞા ધારણ કરીને સર્વ સાવધ શ્રીવ્યાપારનો ત્યાગ કરવારૂપ ભાવ સેવા. તે નહિ સ્વીકારી શકનાર માટે તે શ્રી પરમ તારકોની ઉત્તમ દ્રવ્યોદિકથી ભક્તિ રૂપ દ્રવ્ય સેવા બીજી.

ઉત્તમ દ્રવ્યોથી ભક્તિ કરવા માટે શ્રી જિન પ્રતિમા. કારણકે શ્રી જિનેશ્વરદેવો અત્યારે વિદ્યમાન નથી પરંતુ પ્રતિમા દ્વારા તેમની ભક્તિ કરી શકાય.

શ્રી જિનેશ્વર દેવોની પ્રતિમાની ભક્તિ તે શ્રી જિનેશ્વર દેવોની ભક્તિ બરાબર છે. એ પ્રતિમાની સિદ્ધિ, પ્રતિમા પૂજન સિદ્ધિ વગેરે આ પુસ્તકમાં શાસ્ત્રના પાઠો સહિત જણાવવામાં આવેલ છે.

પ્રતિમાને નહિ માનનારાઓ કેવા કેવા કુર્તક કરીને પ્રતિમાને ઉડાવી શ્રી જિનેશ્વર દેવોની આશાતના કરી રહ્યા છે તે તે કુર્તકોના આ પુસ્તકમાં સંપૂર્ણ ખુલાસા શાસ્ત્રના પાઠો સહિત આપવામાં આવેલ છે.

આર્થ સંસ્કૃતિમાં પ્રતિમા એ મુખ્ય ભાગ બનવું
વર્તમાનમાં વિદ્યમાન શ્રી જૈન તીર્થો દોદરાશરો વગેરે શું
એજ શ્રી આર્થ સંસ્કૃતિના પુરાણા કીર્તિ સ્થંભો, આ
ઉન્નતિને પંથે લઈ જવાના સાધનો. વળી કોઈ અતિ પ્રા
પ્રતિમાઓ પણ આપણે જોઈ શકીએ છીએ. શ્રી શં
પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પ્રતિમાનો ઇતિદાસ ક્યાં અભાગ્યો
શ્રી સંપ્રતિ મહારાજની બરાવેલી કેઈ પ્રતિમાઓ વિદ્યમા
છતાં આ પાછળથી પ્રગટ થયેલા, શ્રી જિનેશ્વર દેવાના
શત્રુ હોય નહિ! તેમ શ્રી જિનેશ્વર ભગવાનની પ્રા
માનતા નથી.

ખરેખર આદ્યર્થ તો તે છે કે પોતાના ગુરૂની
પાદુકા કરાવનારા અને ફોટા રાખનારા કે એ મોટે
જિનેશ્વર દેવની મૂર્તિ માનવાનો ઇન્કાર કરતા હશે?

જો કદામદ છોડી દેવામાં આવે અને આત્મકથા
જાવનાપૂર્વક આ પુસ્તક વાંચવામાં આવે તો જરૂર
આત્માઓને જામ થશે, અને પૂર્વે પણ જામ થયો છે.

આપણે જાણીએ છીએ કે પૂ. આનંદવિમલમરિચ
પાત્રે આનંદવિં પંચમે કેશએ સંયોગી દીક્ષા લીધી હતી.
આ વિચિત્રકીરમૂર્તિચરણ પાત્રે આ મેઘજી દયામીએ પોત
જિનેશ્વર સાથે કોઈક બનતો લગન કર્યો હતો. વર્તમાન વિદ્ય
માન્યુજીના મોટા ભાગના ગુરૂઓ શુદેરાયજી મહારાજ,
નરસિંહજી મહારાજ, શ્રી પ્રદિપ્તજી મહારાજ,
આત્મદામજી મહારાજ વગેરે કેટલાંક વિદ્વાને વારસુ છે

આ પુસ્તક પણ જિનમૂર્તિ, જિનમૂર્તિ
પ્રાચિન તથા શાસ્ત્રસિદ્ધ કરી બતાવે છે.

“છોડી કદાગ્રહ આણા આરાધે, તે તરશે સંસાર.”

આ કથનને જ્યાંમાં રાખે તે વીતરાગની
એટલે વીતરાગની આશાતનાના દોર પાપથી બચી
અને આત્મ સાધન કરી શકાય તે માટે આ પુસ્તકમાં
મહાવીર શાસન પાક્ષિકમાંથી આ જિનેન્દ્રપૂજન અને
પૂજન ઉપર ધર્મદત્તની કથા સમુદ્યુત કરીને પ્રમલન કરી
આપ્યો છે.

મધ્યસ્થ ગણ્યાતમાર્યા આ પુસ્તકને સાદ્યંત
મકિતની પ્રેરણા મેળવીને શાશ્વત સુખના ભોક્તા
જીવ મહેશ્વર.

શાંતિપુરી
૨૦૧૨ આશ્વિન
શુકલ ૧૫

સુનિ જિનેન્દ્રવિજય

		અશુદ્ધ	શુદ્ધ
પૃષ્ઠ	લીટી	અઘાવંડે	આથાવંડે
૭૫	૪	લાગ	લાગ
૮૮	૨૪	ફલ	ફલ
૧૦૦	૧૪	તેમ	તેમ
૧૦૪	૨૦"	કન્યાઓને	કન્યાઓને
"	૫૩	પૂજ્યું	પૂજ્યું
૧૦૮	સામા પા	બાજના	બાજના
૧૦૯	૬૬	બરિહ	બરિહ
"	૨૨	પૂજ્યું	પૂજ્યું
૧૧૪	૮	પછી	પછી
"	૧૫	નિચિત્રગતિ	નિચિત્રગતિ
"		મુનિઓએ,	મુનિઓ
"	૧	Tallis	Tallis
"	"	પામિખ	પામિખ
૧૪		પ્રજાભારમ	પ્રજાભારમ
૧૬		દષ્ટિયુગ્મ	દષ્ટિયુગ્મ
		ક મિનિસંગ	કામિનિસંગ
	૧૫	રામ્ય	રામ્ય
	૧૮	તદ્ગમ	તદ્ગમ
	૨૨		તદ્ગમ

॥ जिनेन्द्र पूजा ॥

:: लेખક ::

પ પૂ આચાર્યદેવશ્રી વિજયઅમૃતસરીશ્વરજી મહારાજ
શ્રી જિન પ્રતિમા સિદ્ધિ

અનાદિ અનંત સંસારમાં ગોથાં ખાતા જીવોને તરવાનો ઉપાય પ્રથમ શ્રી જિનેશ્વર દેવોએ બતાવ્યો છે. આ માટે ભગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવો જગતના અજોડ મહાઉપકારી છે. મહાઉપકારીની સેવા કરવી એ મહા સન્ન્યતતા છે પોતાના આત્મકલ્યાણ માટે મહા સન્ન્યતતાને વરેલા પુણ્યાત્માઓ એ તારકોની આજ્ઞાના પાલન રૂપ ભાવ સેવા સદા કરતા હોય છે. એ તારકોની સદા સેવા કરવા માટે જીવન પર્યંત સઘળાં પાપોનો ત્યાગ કરીને સમર્થ પુણ્યાત્માઓ સંયમ જીવનનો સ્વીકાર કરે છે. પણ જીવન પર્યંત સંયમ જીવન પાલન કરવારૂપ સદા ભાવ સેવાને નહિ સ્વીકારી શકતા પુણ્યાત્માઓ પણ અમેને ક્યારે ભાવ સેવાની પ્રાપ્તિ થાય ? એવા ભાવથી ભગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવોની દ્રવ્ય સેવામાં રક્ત રહે છે અને મનુષ્ય જીવનની સફલતા માટે પ્રજા સેવાને પ્રથમ કર્તવ્ય તરીકે સ્વીકારે છે.

પ્રજાની સેવા મૂર્તિદ્વારા કરી શકાય છે. કેટલાકે પ્રજાની મૂર્તિ અને મૂર્તિસેવા માનતા નથી. પણ મૂર્તિ અને મૂર્તિપૂજા એ શાસ્ત્રસિદ્ધ છે એ સંબંધિ જરા

નમૂર્તિ અને પૂજા માનવીજ પરે. પણ નથી માનવી
 મટે સૂત્ર ન માનવાનું કહે એમાં કંઈ નવાઈ નથી.
 પણ સવાલ ઉભો એ થાય છે કે આ પાઠ માનવામાં
 આવે તો પાંચમું કાઉન્સિલ નામનું આવશ્યક કેમ
 થાય ? તથા આવશ્યક સૂત્ર આજ છે, આ પાઠ તેમાં
 તો આ પાઠનો અપલાપ કેમ થઈ શકે ? જો આ
 પાઠનો અપલાપ કરવામાં આવે તો આજ્ઞા ભંગનું
 અપરાધ પાપ માથે આવે. પણ જેને પાપનો ભય હોય
 તેને આ વાત છે. જેને પાપનો ભય ન હોય તેને તો
 આ વાત કરવી નહામી છે. આ રીતે નામ, સ્થાપના
 અને દ્રવ્ય ત્રણ નિદેશો શ્રી અરિહંત ભગવાનના થયા
 અને ભાવ નિદેશો ભગવાનનો સર્વત્ર વિચારવાનો છે.
 મેટલે દેવલજ્ઞાનાદિ ગુણોએ સહિત ભાવ તીર્થ કરની
 ભાવના સર્વત્ર રાખવાની છે. કારણકે ભાવને આશ્રી
 પાદ્રીના નામ આદિ માનવાના છે. જેનો ભાવ નિદેશો
 પૂજા અને પૂજ્ય છે તેના નામ આદિ ત્રણેય નિદેશો
 પૂજ્ય છે. આ રીતે આર્ય નિદેશોએ ભગવાન શ્રી
 અરિહંત આરાધ્ય છે પૂજ્ય છે. કલિકાલસર્વજ્ઞ ભગવાન
 શ્રી હેમચંદ્રસૂરીધરજી મહારાજ પણ સદ્ભાવિતમાં
 આ વસ્તુ લઈ આવ્યા છે. બુદ્ધો:—

નામારુતિ દવ્ય ભાવિઃ પુનતન્નિજગજ્જનમ્ ।

દેવેકાલે ચ સવેસ્મિન્નર્જતઃ સમુપસ્મરે ॥

ભાવાર્થ:—સર્વદેવ અને સર્વકાલને વિષે નામસ્થાપના

કેટલાક ક્રુમતિઓ અહિં એમ કહે છે કે જે
 આવશ્યક સૂત્રને અમે માનીએ છીએ તે તમે માનો છો
 નહિ તેના સમાધાનમાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો
 યથાવે છે કે કેાણે તમને કહ્યું કે તે આવશ્યક નહિ
 એનો નિરધાર તો શ્રી સર્વજ્ઞ ભગવાન વિના થઈ શકે
 નહિ. કદાચ ક્રુમતિઓ અહિં કહેશે કે તમને કેાણે કહ્યું
 કે આવશ્યક સૂત્ર તેનું તેજ છે એનો ઉત્તર આપતાં
 શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો ફરમાવે છે કે જેમ સઘળાં
 બાગમો પુસ્તકમાં લખેલા છે તેમ આવશ્યક પણ
 પુસ્તકમાં લખેલ છે. વળી શ્રી ભગવતીશ્વમાં પણ
 જદા આવસ્તવ્ય એમ કહીને તેની ભલામણ કરવામાં
 આવી છે. વળી નંદીસૂત્રમાં પણ જ્યાં સૂત્રોના નામો
 કહ્યા છે ત્યાં આવશ્યક સૂત્રનું પણ નામ આપવામાં
 આવ્યું છે. હવે તમે જો આવશ્યક સૂત્ર નહિ માનો
 તો ભગવતીશ્વ અને નંદીસૂત્રની વિરાધનાના પાપમાં
 પડશો માટે અમારી માફક તમારે પણ શ્રી આવશ્યક
 સૂત્ર માનવું જોઈએ. ક્રુમતિઓ અહિં કહે છે કે આવ-
 શ્યકસૂત્ર તો ઘરઘરનું છે, એક નથી. તેઓને શિખામણ
 આપતાં શ્રીશાસ્ત્રકાર ભગવંતો ફરમાવે છે કે આવશ્યક
 સૂત્ર ઘરઘરનું જુદું છે એમ કહેનાર પોતાની અજ્ઞાન-
 તાને જાહેર કરે છે કારણ કે શ્રી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં
 ફરમાવ્યું છે કે:—

‘નો આગમઓ વદ્વાસ્યં જં પત્તય પોત્થય લિહિયં ।’

ભાવાર્થ:—પત્ર પુસ્તકમાં લખેલ જે છે તે દ્રવ્ય
 આવશ્યક છે આથી સિદ્ધ થાય છે કે પુસ્તકમાં લખેલ

પરંતુ વિધિ પૂર્વક પોતાનો શુભ અધ્યવસાય શ્રી
જિનપ્રતિમા આદિમાં સ્થાપન કરવો જોઈએ.

‘તે મહાફલં સ્વલુ વરહંતાણં ભગવંતાણં નામ
ત્રિમવિસવળયાપ’ આ સૂત્રમાં શ્રી અરિહંત
ભગવંતાના નામ જોત્ર પણ સાંભળવાથી મહા ફલ
પ્રાપ્ત્યું છે. એટલે નામ નિક્ષેપો પણ મહા ફલ
પ્રાપનારો બતાવ્યો છે. વળી ‘ધન્નાણં તે ગામાઠાર
ઠાર ચોઢ કલ્લવ મંડવ દોળ મુદ્ધ પટ્ટણા સમ સન્નિ
પ્પાસા જત્થ અરિહંતા ભગવંતા વિહરંતિ’

આ પાઠમાં જ્યાં શ્રી અરિહંત ભગવંતો વિચરે છે
તે ગ્રામ, આકર, નગર આદિને પણ ધન્ય કહ્યાં છે.
તે પણ શ્રી અરિહંતનીજ પ્રશંસા છે શ્રી શ્રમણ સૂત્ર
આદિમાં તેત્રીશ આશાતનાની અંદર ગુરૂ સંબંધી
મટ, પીઠ, સંચારે પગ લાગ્યો હોય તો આશાતના
પણાવી છે આ પણ જડ છે છતાં પોતાને વિશેષે
આરાધવા યોગ્ય બતાવ્યાં આ વાત તો તું પણ
માને છે તો પછી બ્રાહ્મીલીપી શ્રી જિનપ્રતિમા અલ્પ
જતાં તું કેમ આરાધવા યોગ્ય માનતો નથી? વળી
શ્રી અંતગડ સૂત્રમાં સુલસાના અધિકારમાં
હરિણગમેષીની પ્રતિમાની આરાધના કરવામાં
હરિણગમેષી દેવની આરાધના થઈ અને તેથી તે
પ્રસન્ન થયો, તેમશ્રી અરિહંત પરમાત્માની પ્રતિમાની
આરાધના કરવામાં શ્રી અરિહંત ભગવાનનીજ
આરાધના કેમ ન થાય? અહિં એટલું યાદ રાખવાનું છે

તો તે જોઈું છે કારણ કે સુવિહિતના ચારે નિર્દેશ
મંગલકારી કહેવાથી સુવિહિતની પ્રતિમા આદિ સ્થાપના
વિહિત થાય છે અને પોતાની પ્રતિમા આદિ થાય
તેમાંતો સુવિહિતો નિરીહ હોય છે અને ભક્તિનો લાભ
ભક્ત વિહિત હોવાથી ઉઠાવી શકે છે પણ ધ્વનિ વર્ધક
ચત્ર દ્વારા ઉપદેશ દેવાનું મુનિઓને કયાંય વિહિત નથી
માટે તેની હિમાયત કરવી એ શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ છે. અને
તેથી સંસાર પરિભ્રમણ વધે છે. માટે આવા પાપોથી
પાપભર્યા આત્માઓએ સદાને માટે દૂર રહેવું જોઈએ
આતો પ્રાસંગિક વાત થઈ હવે, જેનો ભાવ અશુદ્ધ છે
તેના બધાય અશુદ્ધ છે પાપકારી છે તેના ઉપ
અંગારમર્દક આચાર્યનો દાખલો આપવામાં આવે
અંગારમર્દક અભવ્ય છે, પાપી છે આ માટે ભા
અશુદ્ધ છે પાપકારી છે માટે તેના નામનું સ્મરણ તેનું
મૂર્તિપૂજા. અને તેનું દ્રવ્ય સ્મરણ આદિ પાપકારી છે
અમંગળ કરનાર છે. માટે તેનું ભક્તિથી નામ દે
પણ પાપકારી છે તો તેના ધીન નિર્દેશ પાપકારી
બને એમાં પૂછવું જ શું? તેને ઓળખાવવા તેનું ના
લેવું. ચાતો ઉપદેશમાં તેના દાખલાથી ધીનઓ
પાપથી બચાવી લેવા નામ લેવું તે બુદ્ધિ વાત
તેમાં પાપ નથી, આ તો અભવ્ય છે પણ ભા
જમાત્રી પ્રમુખ નિહર આદિના પણ નામ આ
છે તે બુદ્ધિવાનું નથી. કારણકે નિહર આદિ પાણાના એ
પાપકારી તેઓનો ભાવ અશુદ્ધ છે.

માટે નામ મૂર્તિ આદિ પણ અશુદ્ધ અને પાપકારી છે. વક્રી શ્રી દશવંદાર્તિકસૂત્રમાં કહ્યું છે કે. ચિત્ત. ઈત્યાદિ.

આ ગાથાનો ભાવાર્થ એ છે કે ભિતમાં નારીનું ચિત્રામણુ હોય. તે ચિત્રામણુને નીરખવું નહિ કારણકે મોહ પેદા કરવાનું કારણ છે માટે દેદાચ તેના પર દાંદ પડી જાય તો પણ સૂર્ય ઉપર પડેલી દષ્ટિ જેમ તુરત પાછી ખેંચી લેવાય છે તેમ તેનાથી દાંદ તુરત પાછી ખેંચી લેવી જોઈએ. અહિં જો નારીનું ચિત્રામણુ પણ અશુભ ભાવ પેદા કરનારું જતાવ્યું તો ભગવાન શ્રી જિનેશ્વરદેવની નિર્વિકારી પ્રાંતેમા શુભ ભાવ પેદા કરનારી દેમ ના જને? જનેજ. માટે જેમ કામી માનવો નારીના ફેટાને પણ નીરખવામાં તૃપ્તિ પામતા નથી તેમ ધર્મી માનવોએ ભગવાનની મૂર્તિ નીરખવામાં તૃપ્તિ પામવી જોઈએ નહિ. અત્યાર સુધી ભગવાન શ્રી જિનેશ્વરદેવનો રઘાપના નિદેષો વંદનીય છે એ જતાવ્યું. હવે ભગવાનની મૂર્તિ કોણે વાંદી તે જતાવે છે શ્રી ભગવતી સૂત્રના વીશમા શ્લોકના નવમા ઉદ્દેશમાં શ્રી જંઘાચારણ અને વિઘાચારણ મુનિવરોએ શ્રી જિનેશ્વરેની શાશ્વતી અને અશાશ્વતી પ્રતિમાઓ વાંદી છે. તેનો આધિકાર આ પ્રમાણે છે. શ્રી જંઘાચારણ મુનિવરો એકજ પગલે રૂચક નામના તેરમા દ્વાપમાં જાય છે. ત્યાં શાશ્વતી શ્રી જિન પ્રતિમાઓ વાંદીને પાછા દરતાં એક પગલે શ્રી નંદીશ્વર નામના આઠમા દ્વાપમાં

આરાધક છે. નહિ કરનાર વિરાધક છે. હવે વિચારો
 જો જિન પ્રતિમા વાંદવાથી લાલ થતો હોત તો
 આલોચના પ્રતિક્રમણ કરવાનું જણાવતું નહિ. આલોચના
 પ્રતિક્રમણ કરવાનું જણાવ્યું છે, માટે તેમાં લાલ નથી.
 આના ઉત્તરમાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો ફરમાવે છે
 અરે બોળા ? જે આલોચના બતાવી છે તે તો લબ્ધિ
 વડે જે ગત કરી તે પ્રમાદની આલોચના અને પ્રતિક્રમણ છે
 પરંતુ ચેત્યવંદના કરી તેની આલોચના કે પ્રતિક્રમણ
 નથી. વળી દ્વિતરની માફક ખૂબ વેગથી ગતિ થાય તેમાં
 વચમાં તીર્થ યાત્રા તથા શાશ્વત મંદિરોની યાત્રા
 કરવાની રહી જાય તેની આલોચના સમજવી પણ
 ચેત્યવંદનાની આલોચનાદિ નથી. જેમ સાધુ ગોચરી
 લાવને આલોચના અને પ્રતિક્રમણ કરે પણ
 ગોચરી કરી તેની આલોચના કે પ્રતિક્રમણ નથી તેમ
 આહું પણ સમજવું એટલે કે પ્રમાદની આલોચનાદિ
 છે પણ ચેત્યવંદનાની આલોચના નથી. ત્યારે શ્રી
 ભગવતીજનો ચેત્યવંદના અંગાધિ સ્પષ્ટ પાઠ મલે છે
 ત્યારે કોઈ કુમાત કહે છે કે એતો કહેવા માત્ર છે કોઈ
 ગયો નથી અને કોઈ જશે નહિ. કારણ કે જતાં લવણ
 સચુદ્રની શિખા આડી આવે. એ શિખામાં જતાં
 આરાધકપણું કેવી રીતે થાય ? આનો ઉત્તર આપતાં
 શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો ફરમાવે છે. હે કુમતિ ? આ
 માટે તું બોળા લોકોને જગમાં નાખીને ભરમાવે છે ?
 હંમે જાણર નથી ? કે લગ્ન સચુદ્રની શીખા તો

સોલહત્તર લેજન ઉંચી જાય છે અને મુનિવરો તે ઉંચે સત્તર હત્તર લેજન જઈને પછી તીર્છી જાય છે આવે. શ્રી સમવાંયાંગ સૂત્રનો પાઠ છે તે તું નથી જાણતો ?

આ રહ્યો તે પાઠ—લવણે ણં સમુદ્દે સત્તર જોયણ સહસ્સાઈ સંઘ્વગેણં પન્નત્તા. દ્ધમીસેણં રયણ જમાણ પુઢવિણ વહુસમ રમણિજ્ઞાઓ ભૂમિભાગાઓ સાદરેગાંતં સત્તર જોયણ સહસ્સાદ ઉદ્ધં ઉપ્પદત્તા તઓ પચ્છા ચારણાણં તિરિય ગઈ ॥

ભાવાર્થ એ છે કે લવણ સમુદ્ર ૧૦૦૦) એક હત્તર લેજન ઉંચો છે, અને સોલ હત્તર લેજનની શીળા છે એટલે સત્તર હત્તર લેજન સર્વ મહી છે અને ચારણ મુનિવરો સમભૂતલા પૃથ્વીથી કાંઈક અધિક સત્તર હત્તર લેજન ઉંચા જઈને પછી તીર્છીગાત કરે છે.

આ પાઠમાં સ્પષ્ટ ગતિ કરવાની જાતાવી છે પણ કહેવા માત્ર નથી જાતાવી. છતાં કુમતિને ન માવણું હોય તેનો કંઈ ઉપાય છે? વળી કુમતિ કહે છે કે ચૈત્ય શ્રખ્દનો અર્થ જ્ઞાન થાય છે. પણ જિન પ્રતિમા નહિ. આનો ઉત્તર આપતાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવતો ક્ષરમાયે છે કે 'ચૈત્યં જિનોંકસ્તદ્વિચ્ચં' આ પ્રમાણે શ્રી અને કાર્યકોષમાં ચૈત્ય શ્રખ્દનો અર્થ શ્રી જિનધર અને શ્રી જિનેશ્વર દેવાનું જિન એટલે પ્રતિમા આવે અર્થ કરવામાં આવ્યો છે પણ જ્ઞાન અર્થ કરવામાં આવ્યો નથી તો કેવીરીતે જ્ઞાન અર્થ કરી શકાય?

વળી જ્ઞાન એક વચનમાં છે અને ચૈત્ય બહુવચનમાં છે. જોટલું જ્ઞાન એક છે, અને ચૈત્ય ઘણું છે. માટે જ્ઞાન અર્થ દેવી રીતે થાય? આથી આ વાત પણ તેમની દટતી નથી કે આશય મુનિવરો શિદ્ધાન્તની માત્ર સાંભળીને નિર્ભય કરવા નંદિચરદિ દ્વીપ જોવા ગયા, જોઈને જોમ થયું કે “મન્ય છે પ્રભુના જ્ઞાનને” જેવું, શિદ્ધાન્તમાં સાંભળ્યું તેવું જ જોવામાં આવે છે. આ રીતે તેમણે જ્ઞાનને વંદન કર્યું છે પણ વિન-પ્રતિમાઓને નહિ. વ્યાકરણના અગ્રણી માણસોના ‘ચેદ્વયાદં વંદ્ય’ માં બહુવચનનો અર્થ કરવાને બદલે એક વચનનો અર્થ કરે. બાણદાસ માણસો કહી જ આવે અર્થ કરી શકે નહિ. વળી ત્યાં જોઈને જ્ઞાનને પણ લાગ્યા જોમ દહો છે. તો ત્યાં જ ના સ્ત્રામાં આશ્ચર્ય હપતે જોવા અનેક પહોડ નિર્મલ આવે તે જોઈને જ્ઞાનને કેમ પણ ન લાગ્યા? વળી ચૈત્ય મળદનો જ્ઞાન અર્થ કરવો હોત તો આશમાં નાળવંચચિદં પદસં જોમ ઘણે કેટાણે કર્યું છે. પણ કેટલું જગોપ-ચેદ્યં પંચવિદં, પજલં, સામિલિયોદિદ ચેદ્યં, સુચ ચેદ્યં, ઓદિ ચેદ્યં, મળવજ્જવ ચેદ્યં, વેનલ ચેદ્યં અને પાડ નથી. વળી આગમની વાત સાંભળીને જ્ઞાનવરો નંદીચરદિ દ્વીપમાં નિર્ભય કરવા ગયા ત્યારે તો તેમને ભગવાનના વચનમાં અદ્વદ્વા શબ્દ તો તેમનું સાધુપણ કેમ દટકે?

“પદમપસ્તરંપિ પદ્મંપિ જોનરોમ્હ સુત્તનિહિદ્મં ।

સેસં સોયંતોચિ હુ મિચ્છદિદિદિ જમાલિય્ય ॥

ભાવાર્થ:—જે જમાણીની માફક ભગવાનના
 તમામ વચ્ચેનાને માનતો હોય છતાં એક પદની અથવા
 એક અક્ષરની પણ અશ્રદ્ધા રાખનારને મિથ્યા દૃષ્ટિ
 કહ્યો છે. માટે મૂર્ખાઈ છાડીને સદ્ગુણની નિશ્ચાનો
 સ્વીકાર કરીને સુગુણોની પરંપરાએ આવેલા અર્થનો
 સ્વીકાર કરો કે જેથી આત્માનું કલ્યાણ થઈ જાય.
 જ્યારે શ્રી જિન પ્રતિમા માનવાનું સિદ્ધ થાય છે
 ત્યારે વળી ક્રમતિ એક ણીએ તુકદે ઉઠાવે છે કે
 મુનિવરોએ જે પ્રતિમા વાંદી તે તો શાશ્વતી પ્રતિમાઓ
 છે પણ તમે તો અશાશ્વતી પ્રતિમાઓ માનવાનું કહો
 છો તે ખરાબર નથી. પણ આ વાતનો ખુલાસો તો
 શ્રી ભગવતીજીના પાઠથીજ મળી જાય છે. આજણ
 મુનિવરોએ ક્યંદ અર્ધ દોષમાં જઈને જેમ શાશ્વતી
 પ્રતિમા વાંદાનો પાઠ છે તેમ ત્યાંથી અર્ધ આવીને
 દૂદાં ચેદ્યદાં વંદદ આ પાઠથી વાસ્તવની અશાશ્વતી
 પ્રતિમાઓ વાંદી છે, એટલે શાશ્વતી પ્રતિમાઓ વાંદવા
 યોગ્ય છે અને અશાશ્વતી પ્રતિમાઓ વાંદવા યોગ્ય
 નથી. આવેલો ભેદ મૂર્ખ શિષ્યાય કેળવે પાડે ? હાહા
 માણસો તો શાશ્વતી યા અશાશ્વતી સમજીય શ્રી
 જિન પ્રતિમાઓ વાંદવા યોગ્ય માને છે એમ ઉપરના
 પાઠથી સિદ્ધ થઈ જાય છે એટલે કદાચરૂના લાગી
 અત્યુચ્ચે આ વાતનો સ્વીકાર કર્યો વિના રહેશે નહિ.
 ભગવાનની બંધનપૂર્વક ભગવાનની શાશ્વતી અશાશ્વતી
 પ્રતિમાઓનો સ્વીકાર કરી શ્રદ્ધા પૂર્વક ભગવાનની
 માફક ઉપાસના કરીને સોએ પારમાર્થિક આત્મકલ્યાણની
 સાધના કરે એજ એક શુભ વાતના.

પ્રતિમા પૂજન સિદ્ધિ

હેટલાક કુમતિઓ દહે છે કે ભલે શ્રી જિન-
પ્રતિમાને નમીએ, પણ પૂજા કરવી જોઈએ નહિ. તેના
ઉત્તરમાં શ્રી આચાર્ય ભગવંતો શ્રમાયે છે કે
ભગવાનનો ધર્મ ભગવાનની આજ્ઞામાં છે અને
ભગવાનની આજ્ઞા શ્રી જિનપૂજન સંબંધમાં શી છે ?
તે આગમથી વાંચવા મળે છે. શ્રી રાયપસેણી નામના
બીજા ઉપાંગ સૂત્રમાં શ્રમાયું છે કે શ્રી પ્રદેશી
રાજાનો હવ પદેલા દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયે છે તે દેવ
ત્યાં સૂર્યામ નારે આજાવાય છે. તે દેવ ત્યાં જગાદે
ઉત્પન્ન થયે ત્યારે પોતાની ગમાન સિદ્ધિ વાળા દેવોને
પૂછે છે કે મારે પ્રથમ અને પછી કિતકારી શું છે ?
તે તુરત કહેા. ત્યારે તે દેવોએ ઉત્તર આપતા જણાવ્યું
કે આ વિમાનમાં શ્રી જિનેશ્વર દેવોની પ્રતિમાઓ છે
અને શ્રી જિનેશ્વર દેવોના અસ્થિ છે. તેઓની પૂજા
કરવી એ પ્રથમ અને પછી કિતકારી છે. આટલે તમે
ઓની પૂજા કરો. સૂત્રનો પાઠ સળંગ તત્ત્વ સૂરિયામસ
વેદસસ પંચવિદાય પજ્જસિય પજ્જન્તિ ભાવં નયસસ
સમાણસસ દમેવાસુથે વસસિયર પત્થિયર મજોગર સરુપે
સમુવજ્જિતયા કિમેપુલ્લિયં કરણિજ્જંતં? કિયચ્છા કરણિજ્જં
કિમે પુલ્લિયં સેયં? કિમે વચ્છા સેયં? કટ્યાદિ.

તે મહાફલં ચલુ તદ્વાચાણં અરહંતાણં ભગવંતાણ
 નામગોયસ્સ વિ સવળયાણ કિમંગ પુણ વંદણ નમંસણ
 પહ્વિપુચ્છણ પહ્વુવાસણયાણ પગસ્સવિ આરિયસ્સ
 સવળયાણ કિમંગ પુણ વિહલસ્સ અદ્ધસ્સ ગદ્ધણયાદ તે
 ગચ્છામિણં સમણં ભગવં મહાવીરં વંદામિ નમંસામિ
 સક્કારેમિ સમ્માણેમિ કલ્હાણં મંગલં ચેદ્ધયં દેવ્યં
 પહ્વુવાસામિ પયં મે પેચ્છા હિ યાણ સુદ્ધાણ સમા
 નિસ્સેસાણ અણુગામિત્તા ભવિસ્સદ્ધ. ઇત્યાદિ.

ભાવાર્થ:—તથા પ્રકારના શ્રી અરિહંત ભગવંતોના
 નામ જોત્ર સાંભળવામાં પણ મહાફલ છે તો તેઓ
 વંદન, નમસ્કાર, પ્રતિપૂજ્યા, સેવા કરતાં મહાફલ
 પ્રાપ્તિ થાય એમાંતો પૂછવું જ શું? તેઓનું એકમા
 આર્થ વચન સાંભળીયે તો પણ મહા લાભ થાય તે
 તેઓના અનેક વચનો સાંભળીને ઘણા અદિ
 સ્વીકારવામાં મહા ફલની પ્રાપ્તિ થાય તેમાં તો પૂછવું
 શું? માટે હું જાઉં અને શ્રી ધ્રમણ ભગવાન મહાવી
 દેવને વાંદુ, જોટલે સ્તવના કરું. કાયાથી નમસ્કાર કરું
 સત્કાર, સન્માનું, તેમની કૃપ્યાણુકારી મંગલકારી દેવ
 પ્રતિમાની પેરે સેવા કરું.

કુમતિઓ પોતાના ગુરુને વાંદતાં પણ કૃપ્યાણુ ઇત્યાદિ
 પાડ જોલે છે પણ મૂર્ખને વિચારવું હોય તો ને! મૂલવા
 તો જો છે કે આ પાડમાં સ્થાપના જિનેશ્વર અને બા
 જિનેશ્વરને વંદનાદિકનાં સમાન ફલ જતાવ્યાં છે.

આ ઉપરથી જો શિદ્ધ થાય છે કે બાવ જિનેશ્વર

હવે જાણીનેા પૂજનો કાલ કયો રહ્યો આ પ્રશ્નોત્તરથી
 તો સૂર્યાભદ્રેવે નિત્ય કરણી જાણે છે. એટલે સૂર્યાભદ્રેવે
 સદા કાળ પૂજ કરી છે એમ સાબીત થાય છે. અહિં
 જીને કોઈ કુમતિ એમ કહે છે બલે સૂર્યાભદ્રેવે સદા
 પૂજ કરી પણ પૂજ કરવી જોઈએ એમ સિદ્ધ થતું
 નથી કારણકે જોણે દ્રવ્યથી પૂજ કરી છે પણ જાવથી
 નહિ જો પૂજ કરવા યોગ્ય હોત તો જો જાવથી પૂજ
 કરત. અહિં ઉત્તર એ છે કે સમ્યગ્દષ્ટિ શ્રી જિનપૂજ
 શ્રદ્ધાથી કરે ધર્મ માનીને કરે જોને દ્રવ્યથી કેમ
 કહેવાય? જોણે જાવથી પૂજ નથી કરી એમ કેમ
 કહેવાય? વળી શસ્ત્ર બાંડાર આદિની દ્રવ્યથી પૂજ કરી
 ત્યાં શકસ્તવાદિ નથી કર્યો. આ જાધાથી શ્રી જિન
 પ્રતિમા અને શ્રી જિન અસ્થિ આ જોને જુદા કહ્યાં છે
 અને આ જોની આગળ શકસ્તવાદિ કર્યો છે આ જોને
 પૂજવા લાયક કહ્યાં છે આવો પ્રકટ વિવેક છે, છતાં
 જોણે જાવથી પૂજ નથી કરી એમ કહેવું જો તે
 અવિવેકીનું કામ છે. આ વસ્તુ સમજાવવા શ્રી શાસ્ત્રકર્તા
 ભગવંતો એક દાખલો આપીને સમજાવે છે કે જેમ
 શ્રી ભરત મહારાજજી આ લોકમાં ઉપકારી માનીને ચક્ર
 રત્નની દ્રવ્યથી પૂજ કરી હતી, અને આ લોકમાં અંત
 પરલોકમાં ઉપકારી માનીને શ્રી આદિનાથ ભગવાનજી
 કેવલજ્ઞાનની જાવથી પૂજ કરી હતી, તેમ અહિં સૂર્યાભ-
 દ્રેવે શસ્ત્ર આદિની દ્રવ્યપૂજ અને શ્રી જિન પ્રતિમા
 અને શ્રી જિન અસ્થિની જાવથી પૂજ કરી છે. (કમગ્રાં

આ જાતિનો વિવેક અમ્યગ દૃષ્ટિ આત્માઓને તો
 પ્રગટપણે હોય છે પણ જેના હૃદય ઘરમાં મિથ્યાત્વનું
 ચોર અંધારું ફેલાયેલું હોય તેને આ વાત સમજતય
 નહિ એ જાનવા ભોગ છે. આ હેતુએ દોષ દુર્ભતિ એમ
 કહે છે કે 'ધન કાઠવાના અધિકારમાં 'હિનાણ સુતાણ'
 ઇત્યાદિ પાઠ દહો છે તે જેમ આ લોકના સુખને માટે
 છે તેમ અહિં સૂર્યાબદેવના અધિકારમાં પણ એવોજ
 પાઠ છે માટે સૂર્યાબદેવે આ લોકના સુખ માટે જિનપૂજા
 કરી છે પણ પરલોક માટે નથી કરી. તેનો જવાબ
 આપતાં શ્રી શાસ્ત્રકાર જાગવાંતો ક્ષરમાયે છે કે પુલ્લિ
 તથા પચ્છા એ બે શબ્દો પરલોકને સૂચવનારા છે
 આ વાતની સાળીતીમાં શ્રી જ્ઞાતાસૂત્રમાં દહુંર અંશધના
 અધિકારમાં જણાવ્યું છે કે 'પુલ્લિ પિણં મય સમજમ્મ
 મગગ્ગે મદાંધીરસ્સ' ઇત્યાદિસૂત્રમાં 'પુલ્લિ' શબ્દથી
 પૂર્ણજવ લીધો છે. અને શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્રમાં મૃગાપુત્રના
 અધિકારમાં દહું છે કે 'અમ્યતાય મય મોગામ્મના
 વિસફલોવમા પચ્છા કલ્લ અધિવાગા અણુવંચ તુલાવાત'
 આ સૂત્રમાં 'પચ્છા' શબ્દથી મૃગાપુત્રે પોતાના માત-
 પિતાને જણાવ્યું કે મોં ઝેરી ફલ જેવા બોલો લોગલા
 છે તેનું ફલ આવતા જાયમાં દરવાં ફલ છે અને તે
 બોલો પરંપરા એ દુઃખ આપનારા છે. એટલે પચ્છા
 પણ પરજવ વાચક છે આ રીતે અહિં સૂર્યાબદેવના
 અધિકારમાં પણ પૂર્ણ અને પચ્છા શબ્દ પરજવ વાચક
 છે પણ આ અવ વાચક નથી. અહિં બીજો દોષ દુર્ભતિ

કહે છે કે ઠીક છે પણ એમાં આ ભવ તો ન આવ્યો!
એવું સમાધાન કરતાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો દુરમં
છે કે. શ્રી આચારાંગ સૂત્રમાં કહ્યું છે કે 'જસ્સ તલિ
પુરા પચ્છા મહ્જે તસ્સ કુળો સિયા'

ભાવાર્થ:—જેને પૂર્વ અને પછી નથી તેને મંદ
પણ ક્યાંથી હોય? અર્થાત્ જેને પૂર્વ અને પછી છે
તેને મંદ્ય પણ હોય. પણ જેને પૂર્વ અને પછી નથી
તેને મંદ્ય પણ ન હોય. અહિં સૂર્યાભદેવને પૂર્વ અને
પછી છે માટે મંદ્ય પણ હોય. એ વાત આવી જાય છે
એટલે શ્રી સૂર્યાભદેવને શ્રી જિનપૂજ્ય ત્રણેકલ હિતકાર
છે એમ સાળીત થાય છે એટલે આ ભવ પણ આવ
ગયો. વળી કોઈક દુર્મતિ દુષ્ટ એમ કહે છે કે વાંદવાના
આધિકારમાં પરભવ વાચક 'પેચ્છા' શબ્દ લીધો છે. પણ
'પચ્છા' શબ્દ લીધો નથી. માટે 'પચ્છા' શબ્દનો અર્થ
બુદ્ધો છે. પરભવ ન થાય તેને શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો
કાનપટ્ટી પકડાવે છે કે હે ભોલા! 'પેચ્છા' અને 'પચ્છા'
શબ્દનો અર્થ એકજ છે પણ બુદ્ધો નથી. જોઈ શકે
પરભવ વાચક છે. માત્ર શબ્દ રચના બુદ્ધી છે. પણ
અર્થ કંઈ બુદ્ધો થતો નથી. જેમ વાંદવાના આધિકાર
કોઈ ઠેકાણે 'પેચ્છા દિયાણ' કહ્યું છે. તો કોઈ ઠેકાણે
'રહ મવેલા પરમવેલા' પાડે છે. પેચ્છા અને પરમ
આ બે શબ્દના અર્થમાં ભેદ નથી. માત્ર શબ્દ રચના
બુદ્ધી છે તેમ 'પેચ્છા' અને 'પચ્છા' શબ્દનો અર્થ પણ

જોઈએ છે પણ લોક નથી માત્ર શ્રવણ રચના બુદ્ધી છે
 કારણકે 'પચ્છા કલુષ વિવાના' ઇત્યાદિ દેકાણે 'પચ્છા'
 શ્રવણે 'પરણવ' એવા અર્થનો સંભવ દેખાયો છે.

આહિ કાંઈ કુમતિ કહે છે કે હું દેવોની ક્ષણીને
 માનતો નથી, કારણકે દેવોની ક્ષણી જો માને તો તો
 જગવાનની પૂજા પણ માનવી પડે, જગવાનની પૂજા
 માનવી નથી માટે ક્ષણી માનવાનું ના પાડે છે પણ
 આપણે એને પ્રીતિયે કે દેવા જે ક્ષણી કરે તેમાં પુણ્ય
 તથા પાપ જાંધાય કે નહિ? જો તમે કહેશો કે જાંધાય
 તો એ પૂજા પ્રગુણ કરતાં દેવોને પુણ્ય જાંધાયું કે
 પાપ જાંધાયું? એનો વિચાર કરીને ઉત્તર આપશો.
 તમે કહેશો કે પુણ્ય કે પાપ કાંઈએ જાંધાય નહિ તો
 શું સમયે સમયે સાત, આઠ કર્મનો જાંધ કરે છે
 એમ શ્રી શાસ્ત્રકાર જગવંતો કહેવાય છે તેની સાથે
 મેળ કેવી રીતે મેળવશો? કે.ઈ કુમતિ કહે છે કે દેવો
 તો, નોધમિગ્યા' છે ઉત્તરમાં જણાવવાનું કે આદિત્રની
 અપેક્ષાએ નોધમિગ્યા કરવાય પણ મુક્ત સમક્ષિતની
 અપેક્ષાએ નોધમિગ્યા કેવી રીતે કરવાય? વળી શ્રી
 જગવંતીકૃતમાં દેવોને અવિરત રહીને તો તે નિષ્કુર
 તથા છે તો તેઓને અવિરત કેમ કરવાય? વળી
 રુદ્રોબદેવને શ્રી ગણાની જગવંતે તું જગવંતીકૃત કા.
 સમક્ષિતી કા. પરિત સંસારી કા. સુદૃઢ ગાંધી કા.
 આરામક કા. અને વાસ્તવ કા. આ પ્રમાણે રહું છે તે

દેવની ભક્તિ, શ્રી જિન પૂજા ન માને તે કેવો કહેવાય
 અર્થાત તે મૂર્ખાની ગણમાં આવેને? ભવ્ય સમર્થ
 અદ્ય સંસારી, સુલભ ગોધિ, શ્રી જિન આજ્ઞાને
 આરાધક અને જેનો આ દેવ ભવ છલ્લો છે એવો
 શ્રી સૂર્યાભદેવ શાશ્વતા રતનના પુસ્તકો વાંચી અને
 ધર્મ સામગ્રી લેખને શ્રી સિદ્ધ ભગવાનના મંદિરમાં
 દેવછાંદામાં લખ છે ત્યાં ભગવાનને મસ્તકવટે પ્રણામ
 કરે છે. 'જિનવડિમાણં આલોહ પણામં કરેદ્'

આ પાઠમાં સ્પષ્ટ કહ્યું છે કે સૂર્યાભદેવ શ્રી
 જિનેશ્વર દેવની પ્રતિમાઓને જોતાંની સાથે પ્રણામ
 કરે છે. છતાં શ્રી જિન પ્રતિમા ન માનવી જો કેવી
 મૂર્ખાઈ છે? પ્રણામ કયાં જાદુ સૂર્યાભદેવ ભગવાનને
 મોરબીથી કરે છે. પછી સુગંધિ પાણીથી ન્વરાવે છે.
 પછી ગોશ્રીર્વચંદન વટે ભગવાનને વિલેપન કરે છે.
 પછી શ્રી જિન પ્રતિમાને આજ્ઞા બે દેવદ્રવ્ય પહેરાવે છે.
 પછી સુન્ધા ચઢાવે છે પછી પુષ્પાની માળાઓ પહેરાવે
 છે. પછી જરાગ વિગેરેનું સુગંધિ ચૂર્ણ ચઢાવે છે પછી
 વસ્ત્રા ચઢાવે પછી મુગટ આદિ અલંકારો પહેરાવે.
 મોટી માળાઓ અને પંચવક્ત્રી ફૂલના ઢગલાઓ કરે.
 પછી શ્રી જિન પ્રતિમાની આગળ નિર્માળ રૂપાદા
 આજ્ઞાનંદ કરીને આઠ મંડળાની રચના કરે છે.

સ્વસ્તિક ૧. શ્રીવત્સ ૨ કલશ ૩ ગદ્દાસન ૪ શરણ
 સંપુટ ૫ માર્ત્ય યુગ્મ ૬ દર્પણ ૭ નંદાવત ૮ આ
 પ્રમાણે આઠ મંગલ આવેખ્યા ગાદ , ધૂવં દાઝળં
 જિણવરાણં , જગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવોની પ્રતિમાછ
 આગળ દયાંગાદિ ધૂપ કરે છે અહિં એ સમજવાનું છે
 કે શ્રી ગણધર જગવાનોએ સૂત્રની રચના કરતાં જગવાન
 શ્રી જિનેશ્વર દેવો અને શ્રી જિનેશ્વર દેવોની પ્રતિમાઓને
 બેઠેને સમાન ગણાવ્યા અર્થાત્ શ્રી જિન પ્રતિમાઓને
 શ્રી જિનેશ્વર દેવ સરીખી ગણાવી. તે સમાન ન
 ગણાવવી હોત તો ' ધૂવંદાઝળં જિણવરાણં ' ને ગાદ્યે
 ધૂવંદાઝળં જિણવદ્વિમાણં એવી રચના કરતે પણ એવી
 રચના ન કરતાં આવી રચના કરીને બેઠેને સમાન
 ગણાવ્યા છે એ વાંચકોએ જાણવાનું નથી. આવા
 સ્પષ્ટ પાઠો છતાં મૂલમતિઓ ન માને તેનો કંઈ ઉપાય
 હોઈ અસ્તુ એ પછી વિશુદ્ધ એવા એકતોને આઠ
 મહા કાવ્યો વડે સ્તવના કરે છે તે પછી સાત આઠ
 રગ પાછા હાડીને એક સાડી ઉત્તરાસંગ કરીને દાહસ્તવ
 કરે છે. વળી શાં રાયપમેલી સૂત્રમાં સૂર્યાબદેવે જગવાનની
 બહિન ક્યોનો પાઠ છે તે આ પ્રમાણે ' જહન્નં મંત્રે
 દેવાણુષ્ણિયાણં મત્તિપુષ્પયં નામમાર્ણં સમજાણં તિનાં-
 ધાણં પત્તોત્તરવલ્લં નટ્ટવિદિં વવદ્સેમિ '

ભાવાર્થ એ છે કે હે જગવાન હું આપની બહિન
 પુર્વક કહી ગોતમસ્વામી આદિ સમજા નિર્ધારોની
 સમજા જાતીય પ્રદારના નાટક દેખાડુ હું આ સૂત્રમાં

વિચારીએ તો તે શ્રી અરિહંતનો વિનય જાણવો. અર્થ કેઈ કુમતિ કહે છે કે દેવો અવિરતિ, અપચ્ચ-ખાણી અને નોધમ્મયા છે માટે દેવોની કરણી કંઈ લેખામાં ગણાય નહિ. અમે દેવોની કરણીને માનતા નથી. આ રીતે દેવોને નોધમ્મયા કહીને જોશો નિદે છે તેઓને શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતે શીખામણ આપતાં દ્રમાવે છે કે શ્રી ઠાણુંગ સૂત્રમાં સમક્રી દેવોની આશાતના કરનારને દુર્લભ જોદ્ધિ કહો છે એટલે ભવાંતરમાં વંનધર્મની પ્રાપ્તિ તેઓને દુર્લભ કહી છે. માટે ભવળીરૂઓએ નિદા કરવાની ટવ છોડી દેવી બોધશે. આ રહ્યા તે પાડ.

પંચદિ ટાળેદિ જીવા લુહલ નોહિયત્તાળ કમ્મં પકમેતિ તંતદા-અરિહંતાણં અવળ્લં વયમાણે, અરિહંત પળ્લત્તસ્સ ધમ્મસ્સ અવળ્લં વયમાણે. આયસિય ઉવજ્જાયાણં અવળ્લં વયમાણે ચાડવળ્લસ્સ સંવસ્સ અવળ્લં વયમાણે, વિવક્ક તવ વંમ્મચેરાણં દેવાણં અવળ્લં વયમાણે ।

અવર્ણવાદ બોલતાં જીવને દુર્લભ ગોધિપણાનું કર્મ
 ઉપાર્જન થાય છે. માટે નોધમિયા કહીને દેવોની
 નેદા કરવી એ ભવભીરૂ માટે યોગ્ય નથી. આજ
 સૂત્રમાં કહ્યું છે. આ પાંચેયનો વર્ણવાદ બોલતાં સુલભ
 ગોધિપણાનું કર્મ જીવ ઉપાર્જન કરે છે માટે વર્ણવાદ
 બોલવો પણ અવર્ણવાદ ન બોલવો. અહિં કોઈ પ્રશ્ન
 કરે છે કે આ સૂત્રમાં સમકિતી દેવો કયાં કહ્યા છે ?
 કે જેથી અવર્ણવાદ બોલતાં દુર્લભ ગોધિ થાય એમ
 તમો કહો છો ? આનો ઉત્તર આપતાં શ્રી શાસ્ત્રકાર
 ભગવંતો સૂત્રની આમ્નાય દેખાડીને સમકિતી ઠરાવે
 છે. અહિં આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, આદિ ભાવ નિર્ણયે
 પ્રસિદ્ધ છે. માટે તેના બીજા વિશેષણ પદો ન કહ્યા.
 અને દેવપદનો અર્થ મુખ્યતાએ ક્રીડાદિક વાચક
 ઔદાયિક ભાવપણે પ્રસિદ્ધ છે માટે 'વિવક્ત તવ
 વંમચેરાણં' વિશેષણ આપીને જણાવ્યું છે, યાદા તપ
 અને પ્રભચર્યનું પાલન કરીને જેઓએ પુણ્ય ઉપાર્જન
 કર્યું છે એવા દેવોનો અવર્ણવાદ બોલવો નહિ. આમ
 કહેવાથી સમકિતીદેવો આવ્યા જ માટે તેવા સમકિતી
 દેવોની પૂજા આદિ કરણી મોક્ષનું કારણ છે તો એવી
 કરણી કેમ ન માનવી ? માનવી જ જોઈએ. દેવોની
 પૂજાદિ કરણી શીવ સુખનું કારણ છે છતાં નહિ
 માનવાના આગ્રહમાં પડેલાઓને શ્રી શાસ્ત્રકાર
 ભગવંતો ઠપકો આપતાં તેઓ જૈનશૈલીના અનુભુ છે
 એમ જાહેર કરે છે. જાહેરાત આ પ્રમાણે છે. તપ

કરાવ્યાં છે એની સાક્ષી પૂરે છે. આથી સ્મરજીત પૂરાવો
 બીજો કયો જોઈએ છે? કારણ કે શ્રી સમવાયંગ સૂત્ર
 અંગ સૂત્ર છે. અહિં કોઈ પોતાની મૂર્ખાઈનું પ્રદર્શન
 કરતાં પ્રશ્ન કરે છે કે જો તમે 'ચૈત્ય' શબ્દનો અર્થ
 પ્રતિમા આવે અર્થ કરશો તો સૂત્રમાં જે એમ કહ્યું
 છે કે વગર જોલાવે જોલાવું નહિ વારંવાર જોલાવું નહિ
 દેવું નહિ વારંવાર દેવું નહિ. આ વાત પ્રતિમાની
 સાથે કેવી રીતે ઘટે? માટે અન્ય તીર્થાંકિણે શરૂ
 કરેલા ચૈત્યો એટલે સાધુ એવો અર્થ બરાબર ઘટે છે.
 આ વાતનો ઉત્તર આપતાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો
 ફરમાવે છે કે તું સૂત્રની યોગી જાણતો નથી. જો
 જાણતો હોત તો આવો ઘેલો પ્રશ્ન કરત નહિ. સૂત્રની
 એવી યોગી છે કે સૂત્રમાં કહેલી જાણત જેને લાગુ
 પડતી હોય તેને અંગે ઘટાવવાની છે, નહિ તો ઘણું
 ઠેકાણે અર્થનો અનર્થ થઈ જાય. માટે વંદના અને
 નમસ્કાર અન્ય તીર્થાં સાધુ. અન્ય તીર્થાં દેવ, અન્ય
 તીર્થાંકિણે શરૂ કરેલી જન મૂર્તિઓ આ જાણની સાથે
 ઘટાવે એટલે જાણને વંદન નમસ્કાર નહિ કરવો એમ
 ઘટી શકે અને આલાપ સંલાપ આદિ અન્ય તીર્થાંકિણે
 લગાવે એટલે તેની સાથે આલાપ સંલાપ આદિ ન
 કરવું પણ પ્રતિમાની સાથે આલાપ આદિ લગાવવા
 નહિ જેમકે આ પ્રશ્ન વ્યાજ્ઞાન દર્શના અંગ સૂત્રમાં
 જાણ દર્શન જ્ઞાન આદિનું સામાન્ય રીતે વેચાવવું
 કરવાનું કહ્યું છે પરંતુ જ્ઞાન આદિનું જ્ઞાન પાત્રી આદિ

દ્વારાએ વૈયાવચ્ચ કરવાનું ઘટે, કુલ, ગણ, સંઘ, શ્રી
 જિન પ્રતિમા આટલાનું જે કોઈ આશાતના કરતું હોય
 તે ઉપદેશ આદિદ્વારા આશાતના ટાળવી એ વૈયાવચ્ચ
 ઘટી શકે પણ ભાત પાણી દેવારૂપ વૈયાવચ્ચ ઘટે નહિ.
 તેવી રીતે અહિં પણ સમજવું એટલે આલાપાદિનો
 સંબંધ અન્ય તીર્થોની સાથે કરવો પણ પ્રતિમાજી સાથે
 નહિ કરવો. આ સૂત્રમાં પણ ‘ચેદ્યદ્વે’ પદથી શ્રી
 અરિહંતની પ્રતિમાનો વૈયાવચ્ચ કરવાનું કહ્યું છે.
 આથી શ્રી અરિહંતની પ્રતિમા સિદ્ધ થાય છે. છતાં
 કુમતિ દુરાગ્રહવશ થઈને ના માને એને કોણ મનાવી
 શકે? વળી શ્રી વ્યવહાર સૂત્રના ખેલા ઉદ્દેશમાં
 પ્રાયશ્ચિત્તના અધિકારમાં શ્રી આચાર્યાદિકના અભાવમાં
 ‘જત્યેવ સમ્મં ભાવિયાદ્ ચેદ્યાદ્’ આ પ્રકારના વચનથી
 સુવિહિત પ્રતિષ્ઠિત શ્રી અરિહંત ભગવાનની પ્રતિમા
 આગળ પ્રાયશ્ચિત્ત લેવાનું જણાવ્યું છે જ્યારે મુનિ પણ
 શ્રી અરિહંત ભગવાનની પ્રતિમા પાસે પ્રાયશ્ચિત્ત લે
 ત્યારે સુશ્રાવકો શ્રી અરિહંત ભગવાનની પ્રતિમાની
 પૂજા ભક્તિ કરે એમાં શી નવાઈ? પણ જેને કોઈપણ
 ઉપાયે માનવું ન હોય તેનો કંઈ ઉપાય છે! આ
 પ્રમાણે સર્વ-સાધુ અને શ્રાવકનો શ્રી જિન પ્રતિમાને
 વંદન કરવાનો અધિકાર સૂત્રમાં રહ્યો છે. કોઈ કુમતિ
 કહે છે કે ભલે વંદન કરે પણ પૂજા કરવાને અધિકાર
 ક્યાં છે? આના સમાધાનમાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવાનો
 દ્વરમાવે છે કે, શ્રી રૂપસૂત્રમાં શ્રી સિદ્ધાર્થ રાજાએ

કરે છે. પ્રવેશ કરતાં જિન પડિમાળં પળામંકરેદ શ્રી
 જિન પ્રતિમાને પ્રણામ કરે છે. અહિં સમજવાનું છે કે
 શ્રી ગણધર ભગવાને શ્રી જિનધર શબ્દ વાપરીને શ્રી
 જિન અને શ્રી જિન પ્રતિમા બેઉને સમાન ગણાવ્યા
 એટલે શ્રી જિન પ્રતિમાને શ્રી જિન માનીને જ જિન
 ધર શબ્દનો પ્રયોગ કર્યો છે જો એમ ન માનીયે તો
 શ્રી ગણધર ભગવાનને મૃપાવાદનો દોષ લાગે, એટલે
 સિદ્ધ થાય છે કે શ્રી જિન પ્રતિમાને શ્રી જિન સમાન જ
 માનવી જોઈએ. જે પાપાત્માઓ પત્થર કહીને શ્રી જિન
 પ્રતિમાની અવગણના કરનારા છે તે શ્રી જિનની જ
 અવગણના કરનારા છે અને તેથી તે બીજારાઓ અવ-
 ગણનાના પાપથી ભારે થઈ ઘોર સંસારમાં દીર્ઘકાલ પર્યંત
 રૂલનારા બની જાય તેમાં નવાઈ જેવું નથી. કારણ કે
 ભગવાનની અવગણના એ પાપ જેવું તેવું ન કહેવાય.
 અસ્તુ પ્રવેશ કર્યા બાદ શ્રી દ્રોપદી 'જહાસૂરિયામો-
 જિપડિમાઝચ્ચેદ્' શ્રી સૂર્યાભિદેવની માફક 'વધિપૂર્વક
 શ્રી જિન પ્રતિમાની પૂજા કરે છે ધૂપ કરે છે 'નમોઃપુર્ણ'
 સુત્રવટે ચેત્યવંદન કરે છે. એટલે દ્રવ્યપૂજા કર્યા બાદ
 ભાવપૂજા કરે છે. અહિં કુમતિ કહે છે કે બહે દ્રોપદીએ
 પૂજા કરી હોય પણ એ શ્રવિકાજ કર્યા હતી? જ્યારે
 એ શ્રવિકાજ નહોતી તો એની પૂજાની શી કિંમત?
 આનો ઉત્તર આપતાં શ્રી ગાંધાર ભગવાંતો કહેમાવે
 છે કે શ્રી દ્રોપદીજી સુશ્રવિકાજ હતી કારણ કે જ્યારે
 શ્રી નારદજી આજ્યા ત્યારે આસંગતી છે એમ જણાવે

દ્રૌપદીએ ઉભા થઇને તેમને આવકાર આપ્યો નહિં
 દ્રૌપદીએ સુશ્રાવિકા ન હોત તો અસંયમીને આવકાર
 કે આપવો એ કેમ જાણી શકે? માટે તે સુજાણ
 શ્રાવિકા હતી એમ શ્રી જ્ઞાતાણના પાઠથી સિદ્ધ થાય
 તપણં સા દો વદ દેવી કચ્છુલ્લં નારયં અસંજય
 વિરય અપહિદ્યપચ્ચક્ષાય પાવકમ્મં તિકદ્દુ નો
 ઢાદ નો પરિણાદ્દ ણો અમ્મુઠ્ઠેદ્દ

ભાવાર્થ—જ્યારે નવમા કચ્છુલ્લ નામના નારદજી
 આવ્યા ત્યારે તે દ્રૌપદીદેવીએ તેમને આવકાર કર્યો
 નહિ, નારદજી આવ્યા છે એમ જાણ્યું નહિં. ઉભી પણ
 નહિ. કારણ કે નારદજી અસંયમી અવિરત અને
 તેણે પાપકર્મો હણ્યા નથી. એવા હતા આમ જાણીને
 ગાદર ન કર્યો. હવે વિચાર કરો કે સુજાણ સુશ્રાવિકા
 વેના અસંયમીનો આવકાર નહિ કરવાનું કેણ જાણી
 શકે? આવી સુશ્રાવિકાને શ્રાવિકા નહોતી એમ કહેવું
 એ નરી અજ્ઞાનતાજ છે ને? આવી સુવિવેકવતી સુશ્રાવ-
 કાને શ્રાવિકા ન માનવી એ ગાઢ મિથ્યત્વનોજ પ્રતાપ
 ગણાયને? વળી શ્રી દ્રૌપદીદેવી સુશ્રાવિકા હતી તેનું
 જીવું પ્રમાણ આપતાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવાન કૃતમાવે
 છે કે જ્યારે પદ્મોત્તરરાજા મિત્રદેવ દ્વારા દ્રૌપદીજીને
 અપરકંકા નગરીમાં લેઈ આવ્યો અને લેઈ આવ્યા જાહ
 ભોગની પ્રાર્થના કરી ત્યારે દ્રૌપદીજીએ જણાવ્યું કે
 ભરત ક્ષેત્રમાં દારકા નગરીમાં મારા પતિના ભાઈ શ્રી
 કૃષ્ણ મહારાજ છે તે જો છ માસમાં મહારી અખર

લેવા નહિ આવે તો હું ત્હારું કહેવું કરીશ. તે વખતે રાજાએ તે વાતનો સ્વીકાર કર્યો. સ્વીકાર કરીને દ્રૌપદીએ કન્યાઓના અંતઃપુરમાં રાખે છે. તે વખતે દ્રૌપદીએ જો ઉપવાસના પારણે જો ઉપવાસનો ઘેર તપ ઉપસર્ગના નિવારણ માટે કર્યો પારણે આયંજિલ કરતી હતી. આવા ઘેર તપના પ્રભાવે પોતાનું કાર્ય સિદ્ધ થયું. સુશ્રાવિકા વિના ઉપસર્ગ નિવારણ માટે આવેા ઘેર તપ કેણું કરી શકે? વળી કુમતિ કહે છે કે દ્રૌપદીને સૂત્રમાં રાજકન્યા કહી છે પણ શ્રાવિકા નથી કહી. જો શ્રાવિકા હોત તો શ્રાવિકા કેમ કહી નહીં રાજકન્યા કેમ કહી? વાહરેવાહ કુમતિ? શું રાજકન્યા કહી એટલા માત્રથી શ્રાવિકાપણું ઉડી ગયું? અને એમા શ્રાવિકાપણું ઉડી જતું હોય તો શ્રી રાજમતીનું પણ રાજકન્યા કહી છે શ્રી મલ્લીનાથ ભગવાન રાજકન્યા કહી છે. તો શું? તેમાંથી શ્રાવિકાપણું તર શ્રાવિકાપણું ઉડી ગયું માનવું? આ કેવી બેદરદીવાત શ્રી ઉત્તરાધ્યયનમાં તો કહ્યું છે કે અહમ્સારાયવર કમ સુઠિયા નિયમ દ્વય

સાચાર્ય—તે રાજકન્યા નિયમ અને વ્રતને વિ આરી રીતે રહી. અર્થ કુમતિ કહે છે કે દ્રૌપદી રાજકન્યા પછી સમાક્રિત પામે છે કારણકે નિયાજાન મોઝે પાંચ પતિ કર્યા નિયાણું પૂરું થયું એટલે સમાક્રિ પ્રાપ્ત થયું અને પૂત તો પરણ્યા પછીનાં મિશ્ર્યાલ અવસ્થામાં કરી છે માટે તે પ્રમાણ ગણાય નહિ.

અરે કુમતિ? આ વાત ત્હારી ગણગણ નથી. કારણકે
 નિયાણું તો આખા ભવ સુધીનું છે મંદ રસે બાંધાયેલા
 નિયાણામાં સમક્ષિત પામવામાં વાંધો આવતો નથી.
 જેમ શ્રી કૃષ્ણ મહારાજને વાસુદેવપણાનું નિયાણું
 કરીને વાસુદેવ થયા વાસુદેવપણાનું નિયાણું આખા ભવ
 પર્યંતનું છે કેમકે ભવપર્યંત ભોગો ભોગવાય છે, છતાં
 ભોગને મંદ રસનું નિયાણું હોવાથી સમક્ષિત પામવામાં
 વાંધો આવ્યો નથી. અહિં કેઈ કુમતિ કહે છે કે જેમ
 શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવ થયા એટલે નિયાણું પુરું થયું ત્યારણાદ
 સમક્ષિત પામ્યા છે તેમ દ્રોપદીએ પાંચ પતિ કર્યા એટલે
 નિયાણું પુરું થયું ત્યારણાદ સમક્ષિત પામ્યા છે પણ
 આ વાત ખોટી છે કારણ કે શ્રી દશા શ્રુતસંઘમાંજ
 નવમું નિયાણું દીક્ષાનું કહ્યું છે. ભો ભવપર્યંતનું નિયાણું
 ન હોય તો તો દીક્ષા લીધી એટલે નિયાણું પુરું થયું
 માનવું પડે તો તો તે ભવમાં કેવળ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થવું
 ભોધને પણ સૂત્રકાર ભગવાન તો ના પાડે છે કે દીક્ષાના
 નિયાણાવાળો તે ભવમાં મોક્ષે ન જાય માટે નિયાણું
 આખા ભવ સુધી ખેંચાયે છે. પરંતુ મંદ રસે બાંધાયેલા
 નિયાણામાં સમક્ષિત આદિ શુભ પામવામાં વાંધો
 આવતો નથી ફક્ત એક દેવલ જ્ઞાન ન પામે માટે
 દ્રોપદીનું નિયાણું મંદ રસનું જ છે, તેથી બાહ્યા-
 વસ્થામાં સમક્ષિત પામી સળવે છે. માત્ર સૂત્રના અક્ષર
 ભોધને શુદ્ધગમ વિના ભો તું અર્થ કરીશ તો આજ
 સૂત્રમાં ત્રીશ્વર સ્થાનકમાં મહામોહનીય કર્મ બાંધે એમ

જણાવ્યું છે. મહામોહનીય કર્મની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ કિતે
 ઠોડાઠોડીની છે તે શ્રી પ્રદેશી રાજાને સમક્ષિત સ્થે
 અણુવ્રતની પ્રાપ્તિ ન થવી જોઈએ કારણ કે તેમને
 છવ્વિસા ઘણી કમ છે. તે તો શ્રી રાયપસેણી આગમમાં
 પ્રસિદ્ધ છે. તો તે મહામોહનીય કર્મ જાંધીને ઘણે
 કાલ સંસારમાં રજાવેા જોઈએ. પરંતુ સુત્રકાર ભગવાને
 તો તેને એકાવતાજી કહ્યો છે. આ મેળ કેવી રીતે
 મેળવશે ? વળી દ્રોપદીજીએ સૂર્યાભદેવની માફક પૂજા
 કરી છે એમ જણાવ્યું આથી પણ તે દ્રોપદીજી
 સમક્ષિતી પ્રાપ્ત થાયજ છે વળી પરણવાના અવસરમાં
 શ્રી જિનપૂજા યાદ આવે છે એ પણ અતિ શ્રદ્ધા
 આત્માનું લક્ષણ સુચવે છે. તે માટે શ્રી દ્રોપદીજી
 સુત્રભ જોધી હતી. માટે જિનપૂજા સાંભળી આવી છે.
 નહિ તો આવા અવસરે જિનપૂજા કેાને સાંભળે ? કહોને
 પ્રાયઃ કોઈને જ નહિ. અર્ધિ દોઢ મૂર્ખ શિરઃમણી કહે
 છે કે દ્રોપદીજીએ પૂજા એકવાર કરી છે. એમ કહ્યું છે.
 શું એટલા માત્રથી સમક્ષિતી ઠરી જાય ? આનો ઉત્તર
 આપનાં શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવંતો ફરમાવે છે કે, શ્રી
 દ્રોપદીજીએ એકવાર પૂજા કરી, એમય કહ્યું છે ને!
 પરંતુ આવનાં તો એકેયવાર કહ્યું નથી. તો શું તેણીએ
 કદીયે આધુ નહિ હોય ? વળી તુંગીયાનગરીમાં આવકે
 સાધુને એકજવાર વંદન કર્યું છે તથા આજુદ કામદેવ
 આદિ શાવકોએ ભગવાનને એકવાર વંદન કર્યું છે.
 એ કહ્યું છે. તો એ પરથી એમ સમજવું કે તેઓએ

હુઃખ પામશે જેમ ડોરવો હુઃખી થયા, પદ્મોત્તર રાજા
પણ હુઃખી થયો. દ્રોપદીના શરણે જવાથી જાતી ગયો
તેમ શ્રી જિનપૂજા નહિ માનનાર આ ભવમાં જેન
શાસનથી બાહ્ય થઈ જાય છે અને શ્રી જિનપૂજા અને
પૂજા કરનારાની નિંદાથી થતા ઘોર પાપના યોગે
બાવાંતરમાં બીચારાઓની શ્રી ગતિ થશે ? એ તો
બાગવાનજી જાણે બાકી અનંતજ્ઞાનીઓના વચનથી
આપણે કહી શકીએ તેવા બીચારો ઘોર સંસારમાં
રૂઝનારાઓ છે હુઃખી હુઃખી થનારાઓ છે.

વળી કુમતિ પ્રશ્ન કરે છે દ્રોપદી પરણ્યા પછી
સમકિત પામી છે જો એમ ન હોય તો એ પાંચ પતિ
કેમ કરે ? આ પ્રશ્નના ઉત્તર આપતાં શ્રી શાસ્ત્રકાર
બાગવાંત કરમાવે છે કે પાંચ પતિ નિયાણું કરીને
આવી છે માટે થયા પણ એથી એળીને સમકિત
પામવામાં કેાણ બાધ કરી શકે ? જેમ શ્રી કૃષ્ણ
મહારાજ નિયાણું કરીને આવ્યા હતા તે નિયાણાના
યોગે જીંદગીપર્યંત બોગ નહીં શક્યા નહિ પણ તેમને
સમકિત પામવામાં વાધો આવ્યો ? નહિજ તેમ શ્રીમતી
દ્રોપદીના સંબંધમાં પણ સમજણું નિયાણાના યોગે
પાંચ પતિ થયા વિના છુટકો નહિ. પણ એથી એળીને
પરણ્યા પડેલાં સમકિત પામવામાં કંઈ વાધો આવે
નહિ. કારણકે નિયાણું મંદ રસનું હોય ત્યાં સમકિત
પામવામાં વાધો આવતો નથી એ વાત તો અમે ખુદજા
પણ કહી ગયા છીએ. માટે નવા નવા તુટા ઉઠાવવાનું

માંડીવાળો અને પ્રજાના મનમાં આવીને કહ્યાજી
 આપો એક એક દિનાવડ છે. વળી વિચાર કરો કે
 દ્રોપદીએ પૂત્ર કરી એમ કહ્યું ત્યારે જે દરેકસરમાં
 પૂત્ર કરી તે દરેકસર આવક વિના હોજી બંધાયે તેમાં
 શ્રી કૃત્તિનંદર દેવની પ્રતિષ્ઠા હોજી કરાયે ? વિચાર્યો
 તો ચમત્તયે કે કાવકે દરેકસર બંધાયેલું હોજી
 એકે પ્રતિષ્ઠા પણ આવકે કરાવેલી રાખી લોકોએ,
 અને પ્રતિષ્ઠા કરાવનાર કે દરેકસર બંધાવનાર આવક
 પૂત્ર કર્યો વિના કેમ રહે ? પણ પૂર્વજદુ અને ગિર્યા-
 ત્વનો સંબંધ હોયો તો આ વાત ચમત્તયે. વળી
 કૃષ્ણાંત કહે છે દ્રોપદીએ જિન પૂત્ર્યા છે પણ પરજીવા
 વેળાએ પૂત્ર્યા છે તેનું કેમ ? વર માટે પૂત્ર્યા હશે ને ?
 અને ઉત્તર આપતાં શ્રી ચારુદત્ત બગવંતો જણાવે
 છે, કે પરજીવા વેળાએ પૂત્ર્યા છે એથી વર માટે પૂત્ર્યા
 હશે ? એમ ન કહેવાય. વર માટે નથી પૂત્ર્યા વરની
 માંગણી નથી કરી પણ ચક્રતવ કહેતાં 'તિષ્ઠાણં
 નાર્યાણં' ઇત્યાદિ પદથી આપ સંસારસાગર તરી ગયા
 મુને તારો એટલે શિવપદ આપો એવી ભાવના રાખી
 છે, પણ વર મળે તો તમારા યાગ-ભોગ કરશું એમ
 કહ્યું નથી. તો જોઈું કલંક ચઢાવીને આ માટે સંસાર
 વધારો છો. વળી કૃષ્ણાંત કહે છે કે સૂર્યોબની માફક
 દેવા વાવી ઉગરા વિગેરે પણ દ્રોપદીએ પૂત્ર્યા છે.
 એમ ને કહે છે તે અસત્ય છે. કારણકે, 'જદમૂરિમો
 તદેવ જિણવદિમા અથેદ' આ પાઠમાં સૂર્યોબદેવની પેઠે

જન્મમરણના રોગોથી ભય પામીને સંસારથી ઉદ્વિગ્ન થયા છે. જન્મમરણના દુઃખો ટાળવા માટે ભગવાન શ્રી નેમિનાથજી પાસે દીક્ષા લેવા તૈયાર થયા છે. માટે જેઓને તેની સાથે દીક્ષા લેવી હોય તેઓને મહારી રજા છે દીક્ષા લેનારાઓની પાછળ તેઓના સ્વજનો ધનાદિકના અભાવે દુઃખી થતા હશે તો તે સઘળાંની હું સાર સંભાળ લેઈશ પણ તે કારણે તમારે દીક્ષા લેતાં અટકવું નહિ. આથી શ્રી થાવચ્યાપુત્રની સાથે એક હજાર પુરૂષો દીક્ષા લેવા માટે તૈયાર થઈ ગયા, શ્રી થાવચ્યાપુત્રે એક હજારની સાથે દીક્ષા લીધી અહિં શ્રી કૃષ્ણ મહારાજાએ દીક્ષા લેનારાઓના ઘરની ચિતા કરી તેમાં શું કૃષ્ણ મહારાજાને હિંસાનો દોષ લાગે? હરગીજ નહિ કારણકે અહિં શાસન પ્રત્યે સંયમ પ્રત્યે ભક્તિ છે. તેવી રીતે શ્રી જિનપૂજામાં પણ દોષ ન લાગે કેમકે જતના અને ભક્તિ છે. અહિં પ્રસંગે બીજી કેટલીક વસ્તુઓ અહિં સમજવા જેવી છે શ્રી કૃષ્ણ મહારાજા વાસુદેવની પદ્મીના ધારક હતા શ્રી જૈન શાસનના પરમ ઉપાસક હતા. સંયમના મહા રાગી હતા. પોતે તથા પ્રકારના કર્મને વશ હોવાથી દીક્ષા લઈ શક્યા નથી પરંતુ સંયમ લેનારને સહાયબુદ્ધ થતા પણ આજની માફક વિદ્યન કરતા નહિ. મહોત્સવ પોતે ઉજવતા સંયમ લેનાર આવે તો રાજા હો રાણી હો. સુવરાજ હો, શેઠ હો ચા દોટવાળા હો દોઈપણ હો સૌને સંયમ લેવાની રજા આપતા એટલું જ નહિ પણ

આછબવાળાની સંવર્ણીય ચિંતા પોતે કરતા. આ સંયમ
 મનનો કેટલો બધો રાગ દેડવાય ? દર્યાબ કંઈ મક્કત
 ચલું દેશે ? આવા રાગનો આશીર્વાદ કેય નીવડે
 એમાં નવાઈ ? આ ઉપરથી આપણે પણ લોધ લેવા
 લેવો છે. આપણે સંયમ ન હઈ ચક્રતા હોઈએ તોપણ
 લેનારને તમ મન ને મન સર્વ રીતે સદ્વાયક બનવું
 પણ વિવતકારક ન બનવું કારણકે સંયમ વિના આત્માનો
 નિસ્તાર નથી. સંયમીને સંયમ લેનારને સદ્વાયક
 બનનાર પણ પોતાના ચારિત્ર મોદનીને દહાવીને સંયમ
 પામીને અંતે શિવ સુખનો લોકતા બને છે. સદ્વાયક
 બનનારની સલાહ લેવા દેણું ન લાય ? પણ સદ્વાયક
 બનવાને બદલે વિવતકારક બનવું અને અમને દેમ ન
 પૂછે ? એ કંઈ સવલનની રીત છે ? અરુ. વળી શ્રી
 ઉવવાઈ સૂત્રમાં ભગવાન શ્રી મહાવીરદેવનું શ્રો દેણીક
 રાત્રીએ સુખ આડંબરથી સામ્યું કર્યું છે તથા શ્રી
 ભગવતીજીના તેરમા ચતુરના છઠ્ઠા ઉદ્દેશમાં દેણીકની
 માફક શ્રી ઉદાયન રાત્રીએ ભગવાનનું સામ્યું કર્યું
 છે તેનો અધિકાર આવે છે અનુરંગી સેનાપૂર્વક
 ભગવાનનું સામ્યું કરનારા આ બેઉ રાત્રીને શું
 હિંસાનો દોષ લાગે ? શું સામ્યું કરવામાં હિંસા નહિ
 થઈ હોય ? અહિં જતના પણ સ્ત્રી શકે ? હિંસા પણ
 થઈ હોય. જતના પણ ન હોય છતાં એક ભક્તિના
 કારણે કહેવું પડશે કે ભક્તિનો લાભ મળે પણ
 હિંસાનો નહિ વળી શ્રી ભગવતીજીના બીજા ચતુરના

પાંચમા ઉદ્દેશમાં 'પદ્માયાકવલિકમ્મા' આ પાઠથી
 ફરમાવ્યું છે કે તું ગીયા નગરીના અનેક શ્રાવકોએ શ્રી
 જિનપૂજા કરી છે બહિ કર્મથી અહિં શ્રી જિનપૂજા
 લેવાની છે કારણકે સુશ્રાવકો શ્રી જિનરાજ સિવાય
 અન્યદેવોની પૂજા કરનારા હોતા નથી. વળી શ્રી રાત્રી
 સૂત્રમાં શ્રી મહિનાથ ભગવાનના અધિકારમાં પણ
 શ્રી મહિનાથ ભગવાને પણ 'કવ વલિકમ્મા' પાઠથી
 શ્રી જિનપૂજા કર્યાનો અધિકાર આવે છે તથા 'અણ્ણ
 પહિમંકારેદ્' આ પાઠથી જાણી શકાય છે કે શ્રી
 મહિનાથ ભગવાને પોતાની પ્રતિમા બનાવી. અને તેમ
 હંમેસાં આહારનો કવળ મૂક્યો તેમાં પણ જીવો
 ઉત્પત્તિ થાય છતાં તે હિંસામાં ગણાય નહિ. કારણ
 પોતાના ઉપર મોહિત થયેલા રાજપુત્રોને પ્રતિજોષ
 માટેનો પ્રયાસ હતો એટલે આમાં સુભાવનાની પ્રધાનતા
 આવી. તેવી રીતે શ્રી જિનપૂજામાં પણ બાકી
 ભાવનાની પ્રધાનતા છે માટે શ્રી જિનપૂજા એ હિંસા
 નથી પણ દયા છે. વળી શ્રી ઠાણાંગ સૂત્રના પાંચમ
 ઠાણાંગમાં પાંચ પ્રકારનો સંવર કહ્યો છે. ૧ સમ્યક
 ત્વસંવર. ૨ વિરતિ સંવર. ૩ અપ્રમાદ સંવર
 ૪ અકુપાયતા સંવર. અને અયોગના સંવર. જે
 સ્વામિત્વાત્સદ્ય. ચારિત્ર લેનારના ઘરનો નિર્બોધ. તર
 સામેયાં સમકિત સંવરની કરણમાં આવે તેમ જ
 જિનપૂજા પણ સમ્યકત્વ સંવરની કરણીમાં આવે તે
 'તેવી પૂજાને હિંસા કેમ કહેવાય ?

ઈશ્વરી ઐશ્વર્ય પશુ સૂચવાયું કે જે સમક્રિતી દેવતાઓ
 સમક્રિતા સંવરના માલીક છે, તેઓને અધર્મી કેમ
 કહેવાય? જો સર્વ દેવોની તમામ કક્ષીને અધર્મ
 માનીયે તો માનો કે શ્રી તીર્થંકર દેવને સુસાધુને
 અથવા સુધ્રાવકને કોઈ દેવતા ઉપસર્ગ કરે અને કોઈ
 દેવતા ઉપસર્ગ નિવારણ કરવા રૂપ સેવા કરે તો શું
 મેડેને સરખું રૂપ આવે? શું જોડ અધોગતિમાં જાય?
 કોઈ શિષ્ય મરીને દેવ થયો અને તે દેવ પડતા ગુરૂને
 ચારિત્રમાં સ્થિર કરે તો શું તે દેવને અધર્મી માનવો?
 માનો કે ગુરૂનો કાળ કર્યો, તો હવે તે મરીને તમારા
 મોટે દેવ ગતિમાં ઉત્પન્ન થઈ શકે નહિ કારણકે દેવ
 ગતિમાં સમક્રિતી દેવ પણ છે અને મિથ્યાત્વી દેવ પણ
 છે. હવે જો તે સમક્રિતીમાં ઉત્પન્ન થાય તો શ્રી સૂર્યોક્તી
 માંદક શ્રી જિનપૂજા કરે, અને મિથ્યાત્વી કહેતાં તમારી
 છાશ ચાલશે નહિ. મનુષ્ય પણ થાય નહિ કારણકે તમે
 તમારા ગુરૂને ચારિત્રીયા માનો છો. તે મરીને મનુષ્ય થાય
 નહિ. અને હાલમાં ક્ષેત્રની અપેક્ષાએ સિદ્ધિ ગતિમાં તો
 કોઈ જઈ શકે નહિ, માટે સિદ્ધ થયા પણ મનાય નહિ.
 માટે અમોને તો શંકા છે કે તમારા ગુરૂ મરીને કઈ
 ગતિમાં ઉત્પન્ન થાય? મરી ગયા પછી તમે તમારા
 ગુરૂને વંદન શું કામ કરો છો? હવે તમારા ગુરૂ ક્યાં
 છે? માત્ર મડદું છે. જડ છે ગુરૂતું મડદું જડ છે છતાં
 તેને વંદન પૂજન સત્કાર કરો છો અને ભગવાનની
 પ્રતિમા જડ છે. ઐશ્વર્ય કહીને અવગણના કરો છો.

નામ ગણાવ્યા છે તેમાં પૂજાને પણ દયા ઝોળાખાવી છે. પણ હિંસાના નામોમાં પૂજાનું નામ નથી શ્રી સૂયડાંગ સૂત્રના બીજા શ્રુતસ્કંધના બીજા અધ્યયનમાં તેર ક્રિયાના અધિકારમાં પ્રથમ 'અદ્વાદંઢે' અર્થ દંડ કહ્યો છે એટલે પ્રયોજનથી હિંસા થાય તેને અર્થ દંડ કહ્યો છે જો પૂજા હિંસા કહેવાતી હોત તો તેને અર્થ દંડમાં ગણાવતને ? પણ ગણાવેલ નથી માટે પૂજા હિંસા નથી પણ અહિંસા છે. તમે કદાચ કહોશો કે અર્થ દંડમાં પૂજાનો અધિકાર આવ્યો નથી માટે જિન પૂજા નહિ કહી હોય ? પણ એમ નથી. શ્રી સૂયડાંગ સૂત્રમાં નાગ, ભૂત, જક્ષ આદિ માટે કરાયેલી પૂજાને હિંસા કહી છે પણ શ્રી જિનરાજ માટે કનાએલી પૂજાને હિંસા કહી નથી માટે પૂજાનો અધિકાર તો કહ્યો છે પણ શ્રી જિન પૂજાને હિંસામાં ગણી નથી કારણકે જે યોગ્ય હોય તે કહેવાય, અયોગ્ય કેમ કહેવાય ?

શ્રી આચારાંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુત સ્કંધના પ્રથમ અધ્યયનના પ્રથમ ઉદ્દેશમાં 'ચેદ્વયમહેસાદ્વા' પાઠથી ચેત્યના મહોત્સવ કર્યાના અધિકાર આવે છે. એમ ઠેકાણે ઠેકાણે અધિકાર આવે છે. શ્રી ઉવવાઇ સૂત્રમાં ચંપાનગરીના વર્ણનમાં પાડે પાડે દહેરાં કહ્યાં છે અને ઠેકાણે ઠેકાણે શ્રી ઉવવાઇ સૂત્રની ભલામણ કરવામાં આવે છે એ ઉપરથી સઘળાય નગરીમાં શેરીએ શેરીએ શ્રી જૈન મંદિરો હતા એમ સાબીત થાય છે. આને ગાળા ગાળી સગી આંગે જોઇ શકીએ છીએ, કે

તે વખતે સાધુ નદીમાં તણાતી સાધ્વીને જહાર કાઢે એમાં શું સાધુને હિંસાનો ખંધ થાય? ના, કારણ કે એક તો ભગવાનની આજ્ઞા છે બીજી સાધ્વીનો ખચાવ છે અને જલના જીવો ઉપર દયા ભાવ છે. તેમ શ્રાવકને પણ પ્રભુ પૂજા કરતાં કુલ-દીપ આદિ જીવો ઉપર કડબા ભાવ છે. ભગવાનની ભક્તિ છે જતના છે તારક પ્રત્યેની કૃતજ્ઞતા છે. માટે હિંસાનો ખંધ કદાપિ થાય નહિ. અહિં કેાઈ કુમતિ કહે છે. મિથ્યાત્વ ગુણઠાણે રહેલો પૂજા કરે અને શું ફાયદો?

આના ઉત્તરમાં શ્રી શાસ્ત્રકાર મહારાજા ફરમાવે છે કે શ્રી વિષ્ણુ સૂત્રમાં સુબાહુ કુમારનો અધિકાર આવે છે શ્રી સુબાહુકુમાર ભદ્રિક હતા, પ્રથમ ગુણસ્થાનકે હતા છતાં સુપાત્રદાનના પ્રભાવે શુભ પુણ્યના ભાગી થયા. અલ્પ સંસારી થયા. શુભ ફલને પામ્યા તેમ મિથ્યાત્વી પણ ભદ્રિક સ્વભાવવાળો જીવ ભગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવની પૂજાથી શુભ ફલને પામે અલ્પ સંસારી પણાને આ ફલ કંઈ જેવું તેવું નથી. તમે કદાચ એવી શંકા કરશો કે દાનનું ફળ કહ્યું છે પણ જિન પૂજાનું ફલ કયાં કહ્યું છે? તેના સમાધાનમાં સમજવું કે જેમ દાનના ઉપલક્ષણથી શીલ, તપ આદિનું ફલ લક્ષીએ તેમ ઉપલક્ષણથી શ્રી જિન પૂજાનું ફલ પણ લેઈ શકાય. યદ્યપિ શ્રી મહાનિશીથ સૂત્રમાં શ્રી જિન પૂજાનાં ફળ પ્રગટ પાણે કહ્યા છે પણ કુમતિ માનતો નથી માટે ઉપલક્ષણથી અહિં પૂજાનાં ફળ જતાવ્યાં છે,

રહી હોય એવી દેખાય છે. તે શ્રી જિન આતમાઓની
 આગળ ૧૦૮ ઘંટાઓ છે. ૧૦૮ ચંદનના કલશો છે. ૧૦૮
 ભૂંગારો છે આ પણ કલશ વિશેષ છે. ૧૦૮ દર્પણો છે.
 ૧૦૮ થાલા છે ૧૦૮ પાત્રી તે ભાજન વિશેષ છે ૧૦૮
 સુપ્રધિ છે આ પણ ભાજન વિશેષ છે. ૧૦૮ મનોશુદ્ધીકા
 છે. પિકિકા વિશેષ જાણવી. ૧૦૮ વાત કરક છે એટલે
 જલવિનાના કુંભો શોભતા છે. વિચિત્ર વિવિધ પ્રકારના
 ૧૦૮ કરંડીઆ છે. ૧૦૮ રતનના પૂંજ છે. ૧૦૮ પુષ્પની
 ચંગેરી છે એટલે છાળડી છે. ૧૦૮ પુષ્પ પડલની
 ચંગેરીઓ છે. ૧૦૮ તેલના ડાળડાઓ ૧૦૮ ધૂપના
 કડછાઓ છે ઈત્યાદિ પૂજાની સામગ્રી લેઇને દેવતાઓ
 ભગવાનની પૂજા પોતાના વિમાનમાં પોતાના હાથે કરે
 છે. વળી શુભાદિકમાં બહુમાન કરે છે. દેવતાઓ પ્રભુ
 પ્રતિમાનું દર્શન કરતાં ભાવના ભાવે છે કે આપણને
 પ્રભુના દર્શનનો અપૂર્વ લાભ મળ્યો. પ્રભુનું દર્શન
 કલ્પવૃક્ષના ફલ કરતાં મીઠું લાગે છે આ પ્રભુની ભક્તિ
 યા પ્રભુની પ્રતિમા સંસારસાગર તરવાને નૌકા સમાન
 છે. આ પ્રમાણે ભવભિરૂ દેવતાઓ આશ્ચર્યપૂર્વક પ્રભુના
 અનંતશુભોને વિષે શુભ રાગથી મગ્ન બની જાય છે ધર્મ
 ધ્યાનમાં મન સાચું રાખીને પ્રભુ આગળ નાટારંભ કરે છે.
 એકતાનથી. પ્રભુની ભક્તિ કરતાં શિવ રાણીને વશ કરી
 લે છે, આ પ્રમાણે શ્રી નંદીશ્વર આદિ દીપોમાં શાશ્વત
 જિનેશ્વરોની પૂજા કરીને પોતાના જન્મને સફલ કરે છે

પુણ્ય પૂજનો પરમ પ્રભાવ

બેલીયા સાથે મળે થકે ચોરતણું નહિ જોર
જિનપદ દુલે પૂજતાં નાશે કર્મ કઠોર.

પંડિત શ્રી વીરવિજયજી માહરાજ.

જો ભાવાર્થ, જેમ આપણી સાથે બસવાન સાથીદાર હોયતો
ભયંકર અટવીમાં પણ ચોરનું કંઈ જોર ચાલે નહિ, તેમ આ
સંસાર અટવીમાં જો ભગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવના ચરણકમલો
દુસથી પૂજીયે તો કઠોર કર્મચોરો પણ ભાગીજન્ય અને મહા
બસવાન સાથીદાર ભગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવના પ્રતાપે સુરક્ષિત
જાનાદિ ધન લેઇને આપણે નિર્વિઘ્નપણે મોક્ષનગરમાં પહોંચી
જઇએ.

.. અનાદિ અનંત એવા આ સંસારમાં અનંતા અનંત
સંસારી પ્રાણીઓ છે. તેમાંથી જે તીર્થંકર પદ પામવાને જે
લાયક પુણ્યાત્માઓ હોય છે તેજ પુણ્યાત્માઓ તીર્થંકરપદ
પામવાના ભવથી પૂર્વે ત્રીજા ભવમાં શ્રી અરિહંતાદિક વીશ
સ્થાનકની યા કોઇપણ સ્થાનકની આરાધના કરતાં જગતના
સર્વગામ જીવોને શાસન રસીક બનાવવાની સુભાવનાના પ્રતાપે
તીર્થંકરપદ ઉપાર્જન કરી વચમાં એક ભવ દેવને યા નકંનું
આયુષ્ય બાંધ્યું હોયતો નકંનો કરીને તીર્થંકર પણ રાજ
કુલમાં જન્મે છે. જેઓ ગર્ભથીજ મહા જ્ઞાન સંવિત હોય છે.
જેઓ ગર્ભથીજ ઈદ્રાદિ દેવોને પૂજ્ય બને છે. ભોગાવળા કર્મ
ક્ષીણ થયે, રાજ્યાદિ સર્વનો ત્યાગ કરીને દીક્ષાલે છે, ધાતિકર્મનો
નાશ કરીને કેવલજ્ઞાન પામીને ધર્મતીર્થની સંચાપના કરે છે.

અને જગતને કલ્યાણ કરનારો સર્વથા દર્શન જ્ઞાન અને ચારિત્ર રૂપ મોક્ષ માર્ગ બતાવે છે આથી શ્રી તીર્થંકર દેવોનો જગત ઉપર મહા ઉપકાર છે, અંતેક ઉપકાર છે. શ્રી તીર્થંકર પદને પામેલા જગતોને શ્રી જિનેશ્વર દેવો કહેવાય છે કારણકે અર્વાધિજિન, મનઃપંચવજિન, શ્રુતદેવજાનિન, અને સર્વજનિન એમ ચાર પ્રકાર જિનના છે. તે ચારેય જિનોના સ્વામી શ્રી તીર્થંકરદેવો છે. ગદા ઉપકારી શ્રી જિનેશ્વર દેવોની પૂજા આપણા આત્માના કલ્યાણ માટે કરવાની છે. પૂજના એ પ્રકાર છે દ્રવ્ય અને બાવં. જાગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવોની આજ્ઞા મુજબ સધળાંય સંસારનો ત્યાગ કરીને યાવજીવ સંયમ જીવન જીવવું એ જાગવાનની જાવ-પૂજા છે. જાવપૂજા કરવાને અસમર્થ જતાં જાવપૂજનમાં આવવા માટે ગૃહસ્થોએ જાગવાનની ઉત્તમ ઉત્તમ પ્રકારના વિવિધ દ્રવ્યોથી દ્રવ્યપૂજા કરવાની છે. અંદાજ આદિ દ્રવ્યપૂજના અનેક પ્રકારમાં શ્રી શાસ્ત્રકાર જાગવતોએ પુષ્પ પૂજનો પણ એક પ્રકાર બતાવ્યો છે. પુષ્પ પૂજનમાં પુષ્પ કેવા જોઈએ? તાજ સુગંધિદાર, પણ સુગંધ વિનાના કરમાઈ ગયેલા વારસી કે બોધે પડી ગયેલા ન જોઈએ કારણકે આપણામાં ઉત્તમ જાવ પેદા કરવા માટે બાકિ છે. જે ઉત્તમ દ્રવ્યો હોય તો ઉત્તમ જાવ પેદા થાય ઉત્તમ દ્રવ્યો ન હોય તો ઉત્તમ જાવ તો પેદા ન થાય પણ વારસી કરડેલા જોય પડી ગયેલ એવા દ્રવ્યોથી પૂજન કરતાં જાગવતની આજ્ઞાતનાનું ધોર પાપ જાગે એવાં કાર્યકર્મમાં દુર્ગતિ થાય. આ જાગવતે રૂપટ કરવા એક પુંદ્રો દાખલે શ્રી માહાવિધિમાં આપ્યો છે તે આપવામાં આવે છે.

કામરૂપ નામનું એક નગર છે. તેમાં એક ચંડાસને ધરે
 એક પુત્રનો જન્મ થયો. કાષ્ટ વૈરીવ્યંતર દેવે તે પુત્રને લેધને
 વનમાં મૂકી દીધો. એવામાં તે નગરનો રાજા રડવાડીએ
 નીકળ્યો, તે રાજાએ પોતાને પુત્ર ન હોવાથી તે ચંડાસના
 પુત્રને જોધને પોતાના પુત્ર તાંડે મહણ કરીને તેનું પુણ્યસાર
 નામ રાખ્યું. પુણ્યશાળી પુણ્યસારને યુવાવસ્થામાં પિતાએ
 રાજ્ય આપીને સંયમ સામ્રાજ્ય લીધું. કેટલાક કાળ પછી
 કવળ જ્ઞાન પામેલા પિતા મુનિવર જે કામરૂપનગરના રાજા
 હતા તે ત્યાં આવ્યા. રાજા પુણ્યસાર શ્રી કેવળા ભગવાનને
 વાંદવા ગયો. પુણ્યસાર રાજાની માતા ચંડાલી પણ ત્યાં આવી
 રાજા પુણ્યસારને જોધને તેણીના સ્તનમાંથી દૂધ ઝરવા લાગ્યું.
 રાજા પુણ્યસારે કેવળા ભગવાનને તેનું કારણ પૂછ્યું. શ્રી કેવળા
 ભગવાને કહ્યું કે આ ત્હારી માતા છે. વનમાં પડેલા ત્હને
 મેં મહારા પુત્ર તારિદે લીધો હતો. હે ભગવાન હું કયા કર્મથી
 ચંડાલ થયો? રાજા પુણ્યસારે પ્રશ્ન કર્યો. શ્રી કેવળા ભગવાને
 ઉત્તરમાં જણાવ્યું કે હે રાજા તું પૂર્વ ભવમાં એક વ્યવહારીયો
 હતો. તે જાણવા છતાં ભગવાનની અવસ્થાથી ભોંયે પડેલું દૂધ
 શ્રી જિનેશ્વર દેવને ચઢાવ્યું. તે દુષ્કર્મના ઉદ્યત્તા તું ચંડાલ
 થયો. શ્રી શાસ્ત્રકાર ભગવતે કહ્યું છે કે જે એકું, રૂળ-ફલ
 નેવેષ ભગવાનને ચઢાવે તે ત્રીયગોત્રકર્મ ઉપાર્જન કરે. ત્હારી
 માએ પૂર્વ ભવમાં રજસ્વલા હોવા છતાં પુણ કરી હતી તે
 દુષ્કર્મથી તે ચંડાણી થઈ છે. આ દાખલાથી તમેને સમજાયું
 હશે? કે તાજા, મુગધિ, ભમિ પર નહિ પડેલા એવા કમલ
 આદિ ઉત્તમ પુષ્પોથી ભગવાનની પૂજા કરવી જોઈએ. શક્ય

હોય તો સોના-ચાંદીના કૂસોથી પૂજા કરીયે, નહિતો ઉત્તમ પુષ્પોથી પૂજા કરીયે. પુષ્પ પૂજાથી ભાવની વૃદ્ધિ થતાં શ્રી નાગદેવકુમાર કેવલ જ્ઞાન પામે છે. શ્રી કુમારપાળ મહારાજ માત્ર પાંચ ઢોડીના પુષ્પોથી અઢાર દેશના રાજાં થયા છે. અવાતો તો શ્રી જૈન શાસનમાં અતિ પ્રસિદ્ધ છે. ઉત્તમ દ્રવ્યોથી ઉત્તમ ભાવે ભક્તિ કરતાં ઉત્તમ ફળ આવે એ સ્વભાવિક છે. આ વિષયમાં શ્રી ધર્મદત્ત રાજાનો દાખલો આપવામાં આવ્યો છે. એક રાજપુર નામનું નગર હતું તે નગર અનેક રૂપાન શ્રી જિન મંદિરોથી શોભતું હતું. તે નગરમાં શ્રી રાજધર નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તે રાજાને પ્રીતિમતી પ્રમુખ પાંચશો રાણીઓ હતી.

બોગાવલી દર્મના ઉદયે પુરુષો એકથી અનેક કુંવારીકાઓ પરણે તો પણ તે વ્યભિચારી ન કહેવાય કારણકે તે સ્વપરણી સ્ત્રીઓનો ભોક્તા છે. યદ્યપિ એકથી અધિક પીછ સ્ત્રીઓ કરવી એ દોષ તો છેજ, પણ તે અતિચાર રૂપ દોષ છે પણ અનાચાર રૂપ દોષ નથી. અને તેથી તે વ્યભિચારી ન કહેવાય પરંતુ સ્ત્રી જો પીછને પતિ કરે તો તે વ્યભિચારીણી જાને છે કારણકે અપરણીત પતિને વરેલી કન્યાને તો પોતાના એ પતિ સિવાય સઘળા પરપતિ કહેવાય છે માટે સ્ત્રી સ્ત્રી પરણી શકતી નથી. કદાચ કુન્દર્મના ઉદયે તે પરણે તો તે વ્યભિચારીણી કહેવાય પણ શીલવતી ન કહેવાય. નીતિકારોએ પણ કહ્યું છે કે "સકન્ દ્વિયતે કન્યા" કન્યા એકવાર દેવાય પીછવાર ન પરણાવાય અરુઃ મૂલ વાત તો એ છે કે શ્રી રાજધર રાજાને પ્રીતિમતી પ્રમુખ પાંચશો રાણીઓ હતી.

તેમાં એક પ્રીતિમતીને પુત્ર નંદિ હતો. આથી તે હૃદયમાં દુઃખ ધારણ કરતી હતી. પણ ભાગ્યાધીન વસ્તુમાં ખેદ કરવો નકામો છે. બીજી રાણીએ તે પુત્ર હોવાથી આનંદ પામતી હતી.

ખરેખર મોહાંધ આત્માએ જ્યારે અનુકુલ પદાર્થનો સંયોગ થાય છે ત્યારે આનંદ પામે છે અને જ્યારે પ્રતિકુલ પદાર્થનો સંયોગ થાય, ત્યાં અનુકુલ પદાર્થનો સંયોગ ન થાય, ત્યાં તે અનુકુલ પદાર્થનો વિયોગ થાય ત્યારે રાવા જેવી જાય છે. ક્ષણમાં હસાવનાર, ક્ષણમાં રોવડાવનાર એવા મોહ રાજાથી ખૂબજ સાવધ રહેવાની જરૂર છે. અસ્તુ.

પુત્ર માટે પ્રીતિમતીએ અનેક માનતાઓ કરી પણ તે નિષ્ફળ નીવડી ત્યારે તેના દુઃખનો પાર ન રહ્યો.

અદિ એ યાદ રાખવાનું છે કે પુત્રાદિક માટે માનતાઓ કરવી એ શ્રી જૈન શાસનમાં અદારમું પાપ મનાયું છે. માટે તે તજવા યોગ્ય છે. જ્યાં સુધી પોતાના અંતરાય કર્મો છટ વસ્તુની પ્રાપ્તિમાં વિઘ્નરૂપ હોય ત્યાં સુધી માનતા પણ ફક્ત જન ન થાય અને પાપ તો સાગેજ કદાચ અંતરાય તુટયો હોય તો માનતા ફક્ત જન પણ થાય. પણ માનતા કરવી એતો પાપજ છે, માટે તે તજવા યોગ્ય છે.

કોઈક વેળાએ પોતાના ધરમાં એક હંસનું બચ્ચું રમતું હતું, રાણી પ્રીતિમતીએ તે બચ્ચાને પોતાના હાથમાં સ્વીધું. તો પણ નિર્ભયપણે હંસના બચ્ચાએ મનુષ્યવાણીથી કહ્યું કે હે બદ્દે! હું સ્વેચ્છાએ રમતો હતો તો તે મને રમવાના રસથી શા માટે પકડયો, સ્વેચ્છાએ રમનારને બંધનમાં રહેવું એ મરવા ખરાખર છે.

પરમાત્માના સમક્ષ ધર્મની ઉપાસનામાં લાગી જાઉં જેથી
ત્હાના આ ભવના અને પરભવના મનોવાંચિત પૂરાય.
આટલું કરીને હું ઘડીને ક્યાંય રવાના થઈ ગયો.

જો પછી પ્રીતિમતી રાણી પુત્ર પ્રાપ્તિની કંઈ આશા
થવાથી ખૂશ થએલી સદ્ગુરુ પાસે આવક ધર્મનો સ્વીકાર
કરે છે જેમ આ રાણીએ હંસની વાત ધ્યાનમાં લઈને
મિથ્યાત્વનો ત્યાગ કરીને જૈન ધર્મ સ્વીકાર્યો તેમ વાંચક
મંદાચર્યોએ ધ્યાનમાં લઈને એક વીતરાગ પરમાત્માના કથિત
ધર્મની આરાધનામાં લાગી જવું જોઈએ.

શ્રી પ્રીતિમતી રાણી શુદ્ધ દેવ-ગુરુ અને ધર્મની શ્રદ્ધાવાળી
ત્રિકાળ શ્રી જિન પૂજન કરતી અનુક્રમે શ્રી સુલસા મહાસતી
જેવી ધર્મમાં દૃઢ બની ગઈ.

એક વખતે શ્રી રાજધર રાંજને જ્યોતે થઈ આવી કે
હું પદ્મરાણીને એકેય પુત્ર થયો નથી બીજી રાણીઓને સેંદડો
પુત્રો છે એમાં રાજ્ય-સામ્રાજ્ય કોણ દેશે? રાંજને આ પ્રમાણે
ચિંતામાં છે ત્યોતે સ્વપ્નમાં બીજી સાક્ષાત્ ન હોય! તેમ
કાંઈ દિવ્ય પુરુષ આવીને કહે છે કે તું પુત્ર ચિંતો ન કર ભાત
કલ્પવૃક્ષની માફક વાંચિત દાતા એક શ્રી જૈન ધર્મની
આરાધના કર જેથી આવડે અને પરભવના તદ્દારા
મનોવાંચિત પૂરાય.

આ પ્રમાણે સ્વપ્ન જોવાથી રાંજને રાજધર પવિત્ર થઈને
શ્રી જિન પૂજા કરવા દ્વારા શ્રી જૈન ધર્મની આરાધના કરવા
લાગ્યો. આથી સુંદર સ્વપ્ન જોયા આદર્શનું આગળસંકરે.

પછી દોષ વખતે હંસ જેમ સરોવરમાં આવે તેમ પ્રીતિમતીની કુક્ષીરૂપ સરોવરમાં દોષ ઉત્તમ હોવ આવતે આવતયો તે પહેલાં રાષ્ટ્રીને સ્વપ્નમાં શ્રી અરિહંત ભગવાનની પ્રતિમા દેખાઈ હતી.

મણિ રત્નમય શ્રી જિન મંદિર કરાવવું અને શ્રી જિન પ્રતિમા કરાવવી તથા શ્રી જિન પૂજા કરાવવી પ્રત્યાદિ શુભ મનોરથો ગર્ભના પ્રભાવે રાષ્ટ્રીને થયા.

પુણ્યવાન હોયો જ્યારે ગર્ભમાં આવવાના હોય છે ત્યારે માતાને સ્વપ્ને સારા આવે છે અને પછી ગર્ભના પ્રભાવે મનોરથો પણ સારા થાય છે.

પાપી હોવ આવે છે ત્યારે સ્વપ્ને ખરાબ આવે છે અને મનોરથો પણ માતાને ખરાબ થાય છે સ્વપ્ન અને મનોરથ ઉપરથી ગર્ભમાં કેવો હોવ આવ્યો છે? પુણ્યવંત કે પાપી એનું અનુમાન થઈ શકે છે... જેવા ફૂલ થવાના હોય તેવા ફૂલ થાય છે તેમ જેવા હોયો જન્મવાના હોય તેવા સ્વપ્ને અને મનોરથો થાય છે.

મનમાં ચિન્ટે કે દેવોને કાર્યસિદ્ધિ થઈ જાય છે. રાત્રિઓને મુખમાંથી વચન નિકળતાં જ કાર્યસિદ્ધિ થઈ જાય છે ધનવાનોને ધનથી કાર્યસિદ્ધિ થતાં વાર લાગતી નથી. બીજાઓને કાર્યસિદ્ધિમાટે જત મહેનત કરવી પડે છે. છતાં કાર્યસિદ્ધિ માય પણ અને ન પણ થાય.

મર્યાદા પુણ્ય પાપના વિચાર વિનાના અવિવેકી આત્માઓ ભાવે છે કે સૌએ જન મહેનત કરીને જ ખાવું જોઈએ. એક

એકા ખાતાના દદાડા વહી ગયા છે. આવું આવું જોલાય
છતાં પુણ્યવર્ણિને પુણ્ય પ્રતાપે જાત મહેનત કર્યા વિના પણ
દિવસો સુખમાં પસાર કરે જાય છે ત્યારે પુણ્ય વિદ્યાર્થીઓ
જાત મહેનત કરવા છતાંય દુઃખમાં દદાડા પસાર કરે છે.
માટે સત્ય ધર્મની આરાધના તરફ લક્ષ જવું જોઈએ. જોસવા
માત્રથી કે કોઈની દુર્ગતિ કરવા માત્રથી કંઈ વળગાનું નથી.

પ્રીતિમતી રાણીના મતોરથો પૂરવા મુશ્કેલ હતા છતાં
રાજાએ તુર્ત પૂરી દીધા.

રાણીને અવસરે પુણ્યવાન પુત્રનો જન્મ થયો.

રાજાએ ધનુજ હર્ષથી પુત્રનું મહા મહોત્સવ પૂર્વક
'ધર્મદત્ત' એવું નામ પડ્યું.

એક વખતે મહામહોત્સવ પૂર્વક પુત્ર ધર્મદત્તને શ્રી જિન
મંદિરે લેઈ જઈને ભગવાનના દર્શન કરાવીને ભેટાણું મૂકે તેમ
પુત્રને મૂક્યો. તે વખતે ખૂબ ખૂબ ખૂસ થયેલી પ્રીતિમતી
રાણીએ પોતાની સખીને કહ્યું કે, હે સખી! તે અતુર દંસે
ચિત્તમાં અમરકાર પેદા કરે તેવો મહારો ખૂબજ ઉપકાર કર્યો.
તેના કહેવા મુજબ કરતાં મદને નિર્ધનને નિધાન પ્રાપ્ત થાય
તેમ જે રત્નો પ્રાપ્ત થયા એક તો શ્રી જિનધર્મ અને બીજું
પુત્ર રત્ન પ્રાપ્ત થયું.

માતા જ્યાં આ પ્રમાણે બોલે છે ત્યાં તો પુત્રને મૂર્છા
આવી ગઈ અને તેથી માતાને પણ મૂર્છા આવી ગઈ હાહાકાર
વર્તાઈ ગયો રાજા વિગેરે આવ્યા. શિત ઉપચાર કરતાં મૂર્છા
દૂર થઈ, એક જણ સચેતન બન્યાં. સર્વત્ર વધામણી થઈ.

રાજપુત્ર ધર્મદત્તને મહોત્સવ પૂર્વક ઘરે લેઈ ગયા શરીર
સારું રહ્યું. વારંવાર સ્તનપાન કર્યું પાણી ખીજી દિવસે સ્તનપાન
ન કર્યું અને દવા વિગેરે કંઈ પણ લીધું નહિ.

આથી રાજા રાણી આદિ સૌ દુઃખી થયા. તે વખતે જાણે
જાળકની પુણ્યથીજ ખેંચાઈને આવ્યા ન હોય તેમ એક મહા
મુનિવર પધાર્યા. પ્રથમ જાણકે પ્રણામ કર્યા પછી ગાળકે
પ્રણામ કરીને પૂછ્યું કે આ જાળક કુધ પણ કેમ લેતો નથી ?
ગુરુમહારાજને કહ્યું કે તમે ખીજી દોષ શંકા ન રાખતાં આ
જાળકને ગમવાન શ્રી જિનેશ્વરદેવના દર્શન કરાવો એટલે તે
સ્તનપાન કરશે. એ પછી તે જાણકને દર્શન કરાવાથી તે
જાણક સ્તનપાન કરવા લાગ્યો. આથી આશ્ચર્ય પામેલા રાજા
કહે છે કે આ શું ચમત્કાર છે ? તે વખતે ગુરુમહારાજ તેનો
પૂર્વ જાણ કરે છે.

પુરિકા નામની એક નગરી હતી તે નગરીમાં કૃષ્ણા કૃષ્ણ
નામનો રાજા હતો. તે રાજાને જદરૂપિત જેવો મિત્રમતિ
નામનો મંત્રી હતો. તે મંત્રીને કુખેર જેવો વસુમિત્ર નામનો
શેઠ મિત્ર હતો. તે શેઠને એક ધનાઢ્ય સુમિત્ર નામનો વજ્રિક
પુત્ર મિત્ર હતો તે સુમિત્રને એક ધન્ય નામનો સેવક હતો.
તે ધન્ય એક વખત સરોવરમાં ન્હાવા ગયો હતો તે સરોવરમાં
જલદોષા કરના તેને એક મનુષ્ય પાંખડીવાળું દિવ્ય કમલ
પ્રાપ્ત થયું. તે પછી તે ધન્ય તે સુંદર કમલ લેઈને ખૂબ
દર્શથી ત્યાંથી ચાલતો ગયો. જતાં માર્ગમાં તેને માળાની ચાર
કન્યાઓ મળી. તે કન્યાઓ પૂર્વના પરિચયવાળી દોષાથી

સુંદર કમળ જોઈને ધન્યતે કહ્યું કે, આહું કમલ અહિં મળવું
ફૂલું છે માટે જે તે પાત્રમાં આનો ઉપયોગ કરતો નહિ
કોઈ લાયક પાત્રમાં આ ઉત્તમ કમલનો ઉપયોગ કરજે. ધન્યે
પણ કહ્યું કે હું કોઈ ઉત્તમ પાત્રમાં આનો ઉપયોગ કરીશ.

પછી ધન્યે વિચાર કર્યો કે મદારો રવામી સુમિત્ર આ
કમલને લાયક છે. કારણકે એના આધારે હું જીવું છું માટે
તેને પૂજ્ય માનતો તેની પાસે જઈને વિનય પૂર્વક સુમિત્રને
કમલ ભેટમાં આપ્યું. સુમિત્રે કહ્યું કે મદારો શેઠ વસુમિત્ર આ
કમલને માટે લાયક છે કારણકે મદારો ઉપર એમના ધણા
ઉપકાર છે. જીંદગી સેવા કરે તો પણ તેમના રણથી હું
મુક્ત થાઉં નહિ.

શેઠ એમ કહેવાથી ધન્યે તે કમળ વસુમિત્ર શેઠને આપ્યું.
વસુમિત્ર શેઠે પણ કહ્યું કે મદારો સઘળાંય કાર્યો સફલ કરનાર
ચિત્રમતિ મંત્રી સૌથી શ્રેષ્ઠ છે તે આ કમલને માટે લાયક છે.
શેઠ એમ કહ્યું ત્યારે ધન્યે મંત્રીને નજરાણામાં કમલ આપ્યું.
મંત્રીએ કહ્યું કે મદારો કરતાં રાજા કૃપ આ કમલને માટે
લાયક છે કારણકે તે પ્રજાનો પાલક છે. મંત્રીના કહેવાથી તે
કમલ ધન્ય શ્રી કૃપરાજને ભેટ કરતો હતો. શ્રી કૃપરાજ શ્રી
જિનેશ્વરદેવ અને સદ્ગુરુઓની સેવામાં શ્રેય માનનારો હતો.
તેથી તેમની સેવામાં રક્ત હતો આથી રાજાએ જણાવ્યું કે
મદારો જેવા કંઈક રાજાએ જેમના ચરણ કમલમાં ભરતી
માફક લીન થઈ જાય છે તેવા સદ્ગુરુ એજ સૌથી શ્રેષ્ઠ છે.
પણ તેમનો યોગ મલવો ખુબજ ફૂલું છે. તેવા સદ્ગુરુએ

ખાર કરી લીધો. તે વેપારીઓ તમોને આવો વ્યાપાર તો આવડે છે? ન આવડે તો હોય તો આ દાખલાથી ખી સેવા જેવો છે એ ધ્યાન ગદાર ન જવું જોઈએ. જગાનની ભક્તિ કરનારાઓજ સાચા વ્યાપારી છે.

ખરેખર પુણ્યવાન વ્યક્તિ આત્માઓ પરમતારક જિનેશ્વરની ભક્તિ કરીને ખૂણ ખૂણ થઈને શુભ પુણ્યોપાર્જન કરે ત્યારે ભારે કર્મો આત્માઓ ભગવાનની ભક્તિ કરતા તો પી પચી જીવન કરતા હોય તોય ખમાતું નથી હૃદય તેઓનું. જી જાય છે. ખરેખર પાપથી ભારે થતાં આત્માઓ દયાપાત્રા. અરતુ,

તે દિવસથી ધન્ય ધણે વાગે ભગવાનને રાજ વાંઝ્યા આવે છે. અને ભાવના લાવે છે. પણ માફક પરતંત્ર હોવાથી આપના દર્શનનો પણ નિયમ લેઈ શકતો નથી, માટે ભ્રષ્ટર હો.

રાગ્ન કુપ, ચિત્રમતિ મંત્રી, રમ્મિત્ર શેઠ, સુમિત્ર વણિક ત્ર, એ ચારેય જણાઓએ શ્રી ચારણ મુનિવરનો ઉપદેશ માંભળીને શ્રાવક ધર્મ સ્વીકાર્યો.

અનુક્રમે તે ચારેય જણાઓ પહેલા સૌધર્મ દેવલોકમાં તપસ થયા. ધન્યપણ ભગવાનની ભક્તિથી એજ દેવલોકમાં સ્થિત થયા.

તે ચારેય માણીની કન્યાઓ ધન્યના મિત્ર દેવતાઓ થયા. પહેલા ધી વીતરાગ ધર્મ અને ભક્તિનો કેવો પ્રભાવ છે. પાસતસવ્ય આત્માઓજ તેનો સાબ લેઈ શકે છે.

શ્રી કૃપ રાજા દેવલોકમાંથી આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને વૈતાલ પર્વતપર ગગનવદ્સભ નગરમાં ચિત્રગતિ નામનો વિદ્યાધરનો રાજા થાય છે.

મંત્રીનો છવ ચિત્રગતિ વિદ્યાધર રાજાનો વિચિત્રગતિ નામનો પુત્ર થાય છે.

વિચિત્રગતિએ એક વખતે રાજ્યમાં લુપ્ધ બની જઇને રાજ્ય માટે પોતાના પિતા ચિત્રગતિને મારી નાખવાનો દંડ નિશ્ચય કર્યો.

જેને લેઇને પોતાના બાપને પણ મારી નાખવાનો વિચાર આવે તેની લોભીતતાને ધિછાર ધિછાર હો. ભાગ્યગોળે ગોત્ર દેવીએ કુપુત્રનો દુષ્ટ વિચાર ચિત્રગતિ રાજાને જણાવી દીધો.

આમ એકાએક ગય પામવાથી રાજા ચિત્રગતિ વૈરાગ્ય પામે છે. અને વિચાર છે કે હાય હાય! હવે મારે શું કરવું, ક્યાં જઈ, કોને કહેવું, પૂર્વે કહે પુણ્ય ઓછા કરેલા કે જેથી પુત્રના દાથે આ રીતે મરીને દુર્ગતિમાં જવાનો વખત આગ્યો. મારે હજી પણ હું ચેતી જઈ. આવા આવા શુભ વિચાર કરીને રાજા ચિત્રગતિ પંચમુષ્ટિ લેાય કરે છે. દેવતાઓએ તે વખતે સાધુનો વેષ આપ્યો ત્યારે વેષ સ્વીકારીને શ્રી ચિત્રગતિ રાજા પંચ મહાવ્રત રૂપ સાધુ ધર્મનો સ્વીકાર કરતા દના. ખરેખર સંસારના ભગથી ત્રસ્ત થએલા પુણ્યવાનને એક સાધુ ધર્મ સિવાય બચવાનાર કોણ અસ્તી છે? કોઈ નહિ. એ પછી વિચિત્રગતિ પિતાની પાસે પોતાના અપરાધની મારી માગે છે.

દુઃખ વખતે પણ વૈરાગ્ય આવે અને તરતજ્ઞાન પામે
પણ સંભવિત છે.

અપરાધ દર્યા પછી પદ્માતાપ પૂર્વક અપરાધની માફી
માગી એ પણ ઉત્તમતા છે.

એ પછી શ્રી ચિત્રગતિ મુનિવરને અવધિ અને મનઃપર્ચ
માન પ્રાપ્ત થાય છે. દુઃખમાંથી જ્ઞાનગર્ભિત વૈરાગ્ય નજ
માય એમ માનનારા આ દાખલાથી વિચારી લેશે.

તે દુઃ જ્ઞાનથી લાભ જણીને તમારો મોહ દૂર કરવા
મદિ આલ્યો છું આ પ્રમાણે શ્રી ચિત્રગતિ મુનિ મહારાજ
રાજધરની આગળ ધર્મદત્તના પૂર્વભવનું વૃત્તાંત કહેતાં
હી રહ્યા છે હવે આગળ શું આવે છે? તે વચ્ચે.

શ્રી ચિત્રગતિ મુનિવર શ્રી રાજધર રાજાને આગળ વાત
રતાં જણાવી રહ્યા છે કે. વસુભિન્ન શેષનો હવ દેવલોહમાંથી
બાળુખ પૂર્ણ કરીને હું રાજધર તું રાજા થયો. અને સુભિન્ન
મણિક પુત્રનો હવ હવે તે તારી પટરાણી પ્રીતિમતી થઈ.
આ રીતે તમારા બેની પ્રીતિ પૂર્વ ભવથી દટ થએલી છે.

સુભિન્ને પોતાનું શ્રાવકપણું ઉત્કૃષ્ટ છે એમ જણાવવા માટે
પૂર્વે કપટ કર્યું હતું તેથી તે સ્ત્રીના અવતારને પામ્યો.
ધિક્ ધિક્ હો કપટને.

મારી પહેલાં ગદારા નાના ભાઈને પુત્ર ન થાઓ આવો
દુષ્ટ વિચાર પૂર્વે કરવાથી રાણી પ્રીતિમતીને આ ભવમાં
પુત્ર મોડો થયો.

ખીન પ્રત્યે આપણે જોટો વિચાર કરીએ પણ તેવું કદું
કદાચ આપણે ભોગવવું પડે છે માટે દોષના પ્રત્યે જોટો વિચાર
પણ કરવો નહિ.

દેવે ધન્યતા હવે દોષ વળતે શ્રી સુવિધિનાથ ભગવાનને
પૂજ્યું કે ‘હું અલિંથી મરીને હયાં ઉત્પન્ન થઈશ? ત્યાં
ભગવાને તમારા જેના પુત્ર થવાનું ધન્યને બોલાવ્યું.

તે પછી ધન્યતા હવે દેવે વિચાર કર્યો કે માતા પિત
ને ધર્મને પામ્યા ન હોય તો સંતાનને ધર્મ સામર્થ્ય
કર્તાથી પ્રેમ થાય? કુવામાં હોય તોજ અવાણમાં આવે.

એમ વિચારીને ધન્ય દેવે જોતાને ધર્મની પ્રાપ્તિ મા
એ માટે દંડનું રૂપ કરીને ગણીને અવગાર ઉચિત વગ
કડીને અને લડને રવરેન આપીને જેન ધર્મ પમાડ્યા.

જ્યારે સમ્યક્ દૃષ્ટિ દેવે ખીન કાવમા જોતાને ધર્મ
પ્રાપ્ત થાય એ માટે મનુષ્યમાં જન્મતા પોતાં ચિંતા આં
ઉપાય કરે છે. ત્યારે મનુષ્યમાં જન્મેલા દેહલાક આત્માએ
રત્નચિંતામણિ જેવા પામેલા ધર્મરત્નને ગુમાવી બેસે છે કે
જોછા ખેદની વાત છે? મિષ્ટ મિષ્ટ તેઓની મદતને.

તે સમકિની દેવ આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને તમારે પુત્ર થયો
દેહની સાથે જીવાની જેમ શ્રી જિન ભક્તિ તેની સાથે
આવી છે આવી માતાને ઉત્તમ રવરેન અને ઉત્તમ મનોર
થયા છે.

મહા દાસે એવું વચવાન મહા જિનેશ્વરના દર્શન કર્યાં
કુળને દંડના અવગમનની વાત સાંભળને મુનેર્તો આપ

અને જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન તે પામ્યો. તેથી પૂર્વ લાવ જાણીને તેણે મનથીજ એવો નિયમ કર્યો કે મદાર આજથી છવું ત્યાંસુધી ભગવાન શ્રી જિનેશ્વર દેવના દર્શન અને વંદન કર્યા વિના મુખમાં મંછપણ દેવું કદપે નહિ.

ધર્મ એ પ્રદાર કરાગ છે એક તો નિયમ લેઈને ધર્મ કરવો અને જાણે વિના નિયમે ધર્મ કરવો. વગર નિયમ ધર્મ કરતાં જે લાભ થાય તેના કરતાં નિયમ પૂર્વક જે ધર્મ થાય એમાં અનંતગુણ લાભ કહ્યો છે નિયમથી ભડકનારાઓ આંવાત પર ધ્યાન આપશે કે? વ્યવહારમાં પણ વગર વ્યાજવાં રૂપિયા ગમે તેટલા અને ગમે ભેટલા ટાઇમ સુધી ધીર્યા હોય પણ તેનું વ્યાજ મળતું નથી, જે વ્યાજ પહેલેથી કરાવવામાં આવ્યું હોય તોજ વ્યાજ મલે છે અને વૃદ્ધિ થાય છે. તેવી રીતે નિયમ સહિત ધર્મ કરવામાં ફલની વૃદ્ધિ થાય છે. વગર નિયમે ધર્મ કરવામાં ફલની વૃદ્ધિ તેવી થતી નથી.

ધર્મદતે પૂર્વજાવથી આવેલી ધર્મની રચિના પ્રભાવે અને ભક્તિથી પોતાની એકે માસની વય હોવા છતાં એણે ગઘકાલે દર્શનનો નિયમ કર્યો હતો. ગઘ કાલે દર્શન કર્યા હતા માટે દૂધપાન કર્યું હતું. આજે દર્શન, વંદનનો યોગ નહિ મળવાથી જૂળ અને તરસથી પીડાવા છતાં દૂધપાન ન કર્યું અમારા વચનથી એનો નિયમ આજે સંચવાયો એટલે દૂધપાન કર્યું. અરેજ આસન્ન ભવ્ય આત્માઓ જે લીધેલા નિયમને હંદ પછે વળગી રહે છે. તેઓને કોટી કોટી વાર ધન્યવાદ છે.

શ્રી ધર્મદત્તે પૂર્વભવમાં એક હજાર પાંચડીવાળા કમળથી ભગવાન શ્રી જિનેશ્વરની ભક્તિ કરી હતી. તેથી એટલી રહિ મેળવી હતી.

તોપણ યથા વિધિ ભગવાનની ત્રિકાળ પૂજન કરવા રૂઠ્ઠા હતા. પોતાના ઉપકારીનું અવરય 'બહુમાન કરવું' જેવો એમ માનીને શ્રી ધર્મદત્ત રાજ્યએ નવા નવા શ્રી જિનમંદિરમાં શ્રી જિન પ્રતિમાઓ પધરાવીને તથા તીર્થયાત્રા, રનાત્ર મહોત્સવ આદિ શુભ કર્તવ્યો કરીને પોતાના ઉપર ઉપકાર કરનાર ભક્તિનેજ પોષી. 'જેવો રાજ્ય તેવી પ્રજા' એ ન્યાયે તેના રાજ્યમાં પણ ધણીજરી પ્રજા જૈનધર્મ પાળવા લાગી.

શ્રી જૈન ધર્મથીજ આ ભવમાં અને પરભવમાં ઉદય થાય છે એમ માનીને શ્રી ધર્મદત્ત રાજ્યએ પોતાના મુત્રને અવસરે રાજ્ય આપીને, રાણીઓની સાથે દીક્ષા લીધી. અને મનની એકાગ્રતા પૂર્વક શ્રી અરિહંત પરમાત્માની દૃઢ ભક્તિથી શ્રી તીર્થંકર નામગોત્ર પાંધ્યું, જે લાખ પૂર્વનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને આકાશ સદશ્ચાર નામના દેવલોકમાં શ્રી ધર્મદત્ત મુનિવર ઉત્પન્ન થયા.

તથા તે ચારે રાણીઓ ગણધર પદ્મ શુભ કર્મ પાંધીને દેવલોકમાં ગઈ.

શ્રી ધર્મદત્ત દેવલોકમાંથી કાળ કરીને શ્રી મહાવિદ્ય દોત્રમાં શ્રી તીર્થંકર થયા. અને ચારે રાણીઓના હવે અપાને તેમના શ્રી ગણધરો થયા. ત્યાંથી તે બધાય મોક્ષનગરમાં અસુખ સુખ ભોગવવા ગયા ખરેજ ઉપકારીને નાદિ બુદ્ધનારા ઉમયલોકમાં સુખી થાય છે. અને ભુલી જનારા દુઃખી થાય

નીચેના પુસ્તકો મલશે.

નં.	નામ	કિંમત રૂ.
૧	દીક્ષાનું સુંદર સ્વરૂપ	૧-૮-૦
૨	શ્રી વિધિયુક્ત પૌષધવિધિ	૧-૬-૦
૩	શ્રી સ્તવનામૃત સંગ્રહ	૧-૮-૦
૪	શ્રી સ્તવનામૃત સંગ્રહાદિ	૧-૧૨-૦
૫	શ્રી લેખામૃત સંગ્રહ ભાગ ૨ ને	૧-૦-૦
૬	શ્રી લેખામૃત સંગ્રહ ભાગ ૩ ને	૦-૮-૦
૭	શ્રી વિવિધ પૂજામૃત સંગ્રહ	૩-૦-૦
૮	શ્રી સ્નાન પૂજા તથા સ્તવનાદિ	૦-૪-૦
૯	શ્રી નવસ્મરણાદિ સ્તોત્ર સંગ્રહ પાકું પુંડું	૧-૦-૦
	” ” કાચું પુંડું	૦-૧૨-૦
૧૦	શ્રી સંક્ષિપ્ત શ્રાદ્ધ ધર્મ પ્રથમ ભાગ	૧-૮-૦
૧૧	શ્રી ચતુર્વિંશતિ જિન ચૈત્યવંદનાદિ	૦-૮-૦
૧૨	હોલિકા વ્યાખ્યાન	૦-૩-૦
૧૩	ધર્મનો અજળ મહિમા	
	યાને મંગલ કલશની કથા	૦-૪-૦
૧૪	પ્રભુ મહાવીર દેવનું હુંક છવન	૦-૪-૦
૧૫	બે પ્રતિક્રમણ મૂળ	૦-૮-૦
૧૬	વિધિ સહિત પંચપ્રતિક્રમણ	૨-૪-૦
૧૭	અનાનુપૂર્વા અને દર્શન ચોવીશી	૦-૧૨-૦

તેમજ જેન ધર્મના ખીજ પુસ્તકો માટે લખા:-

લેકનું પોસ્ટેજ ભુલું:-

શ્રી મહાવીર શાસન કાર્યાલય

લાખાઆવળી વાપા-કલમનગર-(સીરાઈ).

સાં. ૨૦૦૬ ના મહા સુદી ૧ થી

બહાર પડી ચૂક્યું છે !!!

શ્રી મહાવીર શાસન

[શાસન માન્ય પાશ્વિક પત્ર]

જે તમોને દરરોજના એક પંસાથી પણ જોછા મૂલ્યે,
સુંદર શિલ્પ, ધાર્મિક સાહિત્યનું વાંચન,
મહા ઉપકારી પરમાત્માના શાસનના સમાચારો આપેછે.

ક્ર

વાષિક સવાળમ પોસ્ટેજ સહિત

૧. ૫—૦—૦] [પરદેશ રૂ. ૬—૦—૦

લખો:—

શ્રી મહાવીર શાસન પ્રકાશન મંદિર

મગનલાલ ચન્નભુજ મહેતા

શાક મારકીટ સામે—જામનગર.

હેડ ઓફીસ:—લાખાબાવળ (વાયા જામનગર-સૌરાષ્ટ્ર).

“ ચાર શરણુ ”

(રાગ-જિનવર પરમ કૃપાળ ભવિયાં)

ચાર શરણુ સુખકાર ભવિયાં, ચાર શરણુ સુખકાર
 પ્રથમ શરણુ અરિહંત પ્રભુનું, બાર શુભે હિતકાર-૧
 બીજું શરણુ સિદ્ધબુદ્ધ મહંતનું, અજરામર પદધાર-૨
 ત્રીજું શરણુ સાધુ સાધુ ગુરૂનું, કરુણારસ ભંડાર-૩
 ચોથું શરણુ શુભ જૈન ધરમનું દુઃખ ટાળી સુખ દાતાર-૪
 લાખ ચોરાશી હું છવ ખમાવું ધૈર ન રાખું લગાર-૫
 શુભ કરણી સવિ ભલી હું માનું પાપને નિન્દુ અપાર-૬
 મનવચ કાયે જે પાપ કર્યા મેં, મિથ્યા થાઓ આવાર-૭
 માતપિતા ભાઈ નારીને છોડી, કયાદે થઈશું અણુગાર-૮
 નવકાર મંત્રનું ધ્યાન ધરંતા, પામીએ ભવજલ પાર-૯
 છોડી લોહપતા અવસર પામી, અણસણ કરીએ શ્રીકાર-૧૦
 ઓર્થોતુ મુજ જો મરણુ હોવે, તે સવિ ત્યાગ નિરધાર-૧૧
 જન્મ જરા મરણાદિદે ભરીઓ, આ સંસાર અસાર-૧૨
 કર્યાં કરમ સમવાવે ભોગવીએ, કોઈ ન રાખણુદાર-૧૩
 તે માટે શરણુ એ ચિત્તમાં ધારો, શમામૃત દેનાર-૧૪

૬ આગેવ મંગાવી લે ૨

શ્રી અમૃત ગહુંલી સંગ્રહ

જેમાં

નૂતન તથા પ્રાચિન રાગોમાં સ્વાસો ઉપરાંત
ગહુંલીઓનો સંગ્રહ છે.

卐

મૃત્યુ માત્ર બાર આના.

★

લખો:—

શ્રી હર્ષપુષ્પામૃત જૈન ગ્રંથમાલા
શાન્તિપુરી લાખાખાવળ—(સૌરાષ્ટ્ર)

“ ચાર શરણુ ”

(રાગ-જિનવર પરમ કૃપાળ બવિયા)

ચાર શરણુ સુખકાર બવિયાં, ચાર શરણુ સુખકાર
પ્રથમ શરણુ અરિહંત પ્રભુનું, બાર શુભે હિતકાર-ભ
બીજું શરણુ સિદ્ધપુદ્ધ મહંતનું, અજરામર પદધાર-ભ
ત્રીજું શરણુ સાધુ સાધુ ગુરૂનું, કર્ણધારસ શંકાર-ભ
ચોથું શરણુ શુભ જૈન ધરમનું દુઃખ ટાળી સુખ દાતાર-ભ
લાખ ચોરાશી હું છવ ખમાવું ધેર ન રાખું લગાર-ભ
શુભ કરણી સવિ ભક્તી હું માનું પાપને નિન્દુ અપાર-ભ
મનવચ કાયે જે પાપ કર્યા મેં, મિથ્યા થાઓ આવાર-ભ
માતપિતા ભાઈ નારીને છોડી, કયાદે થઈશું અણુગાર-ભ
નવકાર મંત્રનું ધ્યાન ધરંતા, પામીએ ભવજલ પાર-ભ
છોડી લોહપતા અવસર પામી, અણસણ કરીએ શ્રીકાર-ભ
ઓર્થાંતુ મુજ ને મરણુ હોવે, તે સવિ ત્યાગ નિરધાર-ભ
જન્મ જરા મરણાદિદે ભરીઓ, આ સંસાર અસાર-ભ
કયાં કરમ સમભાવે ભોગવીએ, કોઈ ન રાખણુદાર-ભ
તે માટે શરણુ એ ચિત્તમાં ધારો, શમામૃત દેનાર-ભ

૬ આલેખ મંગાવી લે ૨

શ્રી અમૃત ગહુલી સંગ્રહ

જેમાં

નૂતન તથા પ્રાચિન રાગોમાં સ્વાસો ઉપરાંત
ગહુલીઓનો સંગ્રહ છે.

પ્ર

મૂલ્ય માત્ર બાર આના.

★

લખો:—

શ્રી હર્ષપુષ્પામૃત જીન ગ્રંથમાલા
શાન્તિપુરી લાખાખાવળ—(સૌરાષ્ટ્ર)

“ ચાર શરણુ ”

(રાગ-જિનવર પરમ કૃપાળ ભવિયાં)

ચાર શરણુ સુખકાર ભવિયાં, ચાર શરણુ સુખકાર
પ્રથમ શરણુ અરિહંત પ્રભુતું, બાર ગુણે હિતકાર-
બીજું શરણુ સિદ્ધબુદ્ધ મહંતનું, અનરામર પદધાર-
ત્રીજું શરણુ સાધુ સાધુ ગુરૂતું, કર્ણધારસ ભંડાર-
ચોથું શરણુ શુભ જૈન ધરમનું દુઃખ ટાળી સુખ દાતાર-
લાખ ચોરાશી હું છવ ખમાવું ધેર ન રાખું લગાર-
શુભ કરણી સવિ ભક્તી હું માનું પાપને નિન્દુ અપાર-
મનવચ કાચે જે પાપ કર્યાં મેં, મિથ્યા થાઓ આવાર-
માતપિતા ભાઈ નારીને છાડી, કયાદે થઈશું અણુગાર-
નવકાર મંત્રનું ધ્યાન ધરંતા, પામીએ ભવજલ પાર-
છાડી લોહપતા અવસર પામી, અણસણ કરીએ શ્રીકાર-
ઓર્થાંત્ર મુજ જે મરણુ હોવે, તે સવિ ત્યાગ નિરધાર-
જન્મ જરા મરણુદિટે ભરીઓ, આ સંસાર અસાર-
કર્યાં કરમ સમજાવે ભોગવીએ, કોઈ ન રાખણુદાર-
તે માટે શરણુ એ ચિત્તમાં ધારો, શમામૃત દેનાર-

૬ આજેય મંગાવી લો ૨

શ્રી અમૃત ગહુંલી સંગ્રહ

જેમાં

નૂતન તથા પ્રાચીન રાગોમાં સ્વાસો ઉપરાંત
ગહુંલીઓનો સંગ્રહ છે.

પ્ર

મુદ્ર્ય માત્ર બાર આના.

★

લખા:—

શ્રી હર્ષપુષ્પામૃત જીન ગ્રંથમાલા
શાન્તિપુરી લાખાખાવળ—(સૌરાષ્ટ્ર)

“ ચાર શરણુ ”

(રાગ-જિતવર પરમ કૃપાળ ભવિયા)

ચાર શરણુ સુખકાર ભવિયાં, ચાર શરણુ સુખકાર
પ્રથમ શરણુ અરિહંત પ્રભુનું, બાર શુભે હિતકાર.-મ
બીજું શરણુ સિદ્ધબુદ્ધ મહંતનું, અનરામર પદધાર-મ
ત્રીજું શરણુ સાધુ સાધુ ગુરૂનું, કર્ણધારસ ભંડાર-મ
ચોથું શરણુ શુભ જીન ધરમનું દુઃખ ટાળી સુખ દાતાર-મ
લાખ ચોરાશી હું છવ ખમાવું વેર ન રાખું લગાર-મ
શુભ કરણી સવિ ભક્તી હું માનું પાપને નિન્દુ અપાર-મ
મનવચ કાયે જે પાપ કર્યો મેં, મિથ્યા થાઓ આવાર-મ
માતપિતા વાઇ નારીને છોડી, ક્યારે થઈશું અણગાર-મ
નવકાર મંત્રનું ધ્યાન ધરંતા, પામીએ ભવજલ પાર-મ
છોડી લોહુપતા અવસર પામી, અણસણ કરીએ શ્રીકાર-મ
ઓર્થાંતુ મુજ જો મરણુ હોવે, તો સવિ ત્યાગ નિરધાર-મ
જન્મ જરા મરણાદિદે ભરીઓ, આ સંસાર અસાર-મ
કર્યો કરમ સમવાવે ભોગવીએ, દોષ ન રાખણુદાર-મ
તે માટે શરણુ એ ચિત્તમાં ધારો, શમામૃત દેનાર-મ

૬ આજેજ મંગાવી લેા ૩૨

શ્રી અમૃત ગહુલી સંગ્રહ

જેમાં

નૂતન તથા પ્રાચીન રાગોમાં સંવાસો ઉપરાંત
ગહુલીઓનો સંગ્રહ છે.

卐

મૃત્યુ માત્ર ખાર આના.

★

લખો:—

શ્રી હર્ષપુષ્પામૃત જીન ગ્રંથમાલા
શાન્તિપુરી લાખાખાવળ—(સૌરાષ્ટ્ર)